

ΑΙ ΑΜΒΛΩΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ*

ΘΕΣΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ

ΥΠΟ
Μητροπολίτου Περιστερίου
Χρυσοστόμου - Γερασίμου ΖΑΦΕΙΡΗ

ΜΕΡΟΣ Β'.

ΒΑΣΙΚΟΙ ΟΡΟΙ ΑΠΟΡΡΙΨΕΩΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

ΣΥΝΕΠΕΙΛΙ ΤΩΝ ΑΜΒΛΩΣΕΩΝ.

Ἐναντιοῦται ἡ Ἐκκλησία καὶ ἀρνεῖται τὴν προσυπογραφὴν τοῦ περινομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων Νομοσχεδίου καὶ λέγει στεντορεῖα τῇ φωνῇ ὅχι εἰς αὐτό, οὐχὶ δι' ἑτέρους τινὰς λόγους, ἀλλὰ μόνον διότι πιστεύει ἀκραδάντως, ὅτι καὶ διὰ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ ἐν λόγῳ Νομοσχεδίου ὑπὸ τῆς Βουλῆς τῶν Ἑλλήνων ἐκ πρώτης ὄψεως καὶ θεωρητικῶς ἐπιλύονται ὠρισμένα προβλήματα τῶν ἐκτρώσεων (κίνδυνοι ὑγείας τῆς γυναίκας ὑπὸ μὴ εἰδικῶν ἰατρῶν, ἐκβιασμοί, αἰσχροκέρδεια κ.λπ.), κατὰ βάθος ὅμως καὶ πρακτικῶς τὰ συνυφασμένα μὲ τὰς ἀμβλώσεις σοβαρὰ προβλήματα καὶ μετὰ τὴν τούτων νομιμοποίησιν ὅχι μόνον δὲν ἐπιλύονται, ὡς ἀτυχῶς φρονοῦν οἱ ἡγέται τῆς χώρας ἡμῶν, ἀλλ' εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις καθίστανται ἔτι ὀξύτερα καὶ ἀγγώδη. Πρὸς τούτοις, ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει καλῶς καὶ διακηρύσσει τοῦτο, ὅτι τὸ πρόβλημα τῶν ἀμβλώσεων εἶναι τόσον εὐρὸν καὶ πολυεδρικὸν καὶ τόσον πολὺπλοκον καὶ δαιδαλώδες, ὥστε οὐδεμίαν ἀπολύτως νομοθεσίαν, ὡς εἶναι αἱ πρὸ καιροῦ ληφθεῖσαι ὑπὸ τῶν πλέον προηγουμένων καὶ φιλελευθέρων κρατῶν, ἡδυνήθη νὰ ἐπιλύσῃ τοῦτο κατὰ τρόπον ἱκανοποιητικόν.

Μεταξὺ τῶν πολυπλόκων καὶ ἀκανθωδῶν προβλημάτων, τὰ ὅποια θέτουν αἱ ἀμβλώσεις γενικῶς, ἀρκούμεθα ἐνταῦθα καὶ ἐν εἴδει παραδείγματος μόνον νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἀκόλουθα.

1. Προβλήματα ἠθικὰ καὶ συνειδησιακά.

Τὰ καθαρῶς ἠθικὰ καὶ κυρίως συνειδησιακὰ προβλήματα, τὰ ὅποια ἀντιμετωπίζει πᾶσα γενικῶς γυναίκα προβαίνουσα εἰς ἀμβλώσιν, ἐπ' οὐδενὶ

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 424 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

λόγω δύνανται να εξαλειφθούν δια τῆς νομιμοποιήσεως-ἀποποινικοποιήσεως τῶν ἐκτρώσεων. Ὁ Χριστιανός, ὁ ὁποῖος πιστεύει πραγματικά εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν θεϊὰν αὐτοῦ περὶ κόσμου, γενικῶς, καὶ ἀνθρώπου, εἰδικῶς, πρόνοιαν καὶ ὁ ὁποῖος αἰσθάνεται ἐπιτακτικῶς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐναρμονίῃ τὴν βλῆν αὐτοῦ ζῶν πρὸς τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ θεωρεῖ ὡς ὑπέρτατον καὶ ἀλάθητον νομοθέτην ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὸν Θεὸν θὰ αἰσθάνηται πάντοτε ἐνοχὴν διὰ τὴν ἔκτρωσιν καὶ παρὰ τὴν διὰ νόμου νομιμοποίησιν αὐτῆς ὑπὸ τῆς Πολιτείας. Θὰ ἐξακολουθῇ οὗτος νὰ θεωρῇ ταύτην ὡς πραγματικὸν ἐκ προμελέτης φόνον, ὡς ἠθελημένην θανάτωσιν, ὡς ἀνθρωποκτονίαν αἰσχίστου εἶδους, ὡς παιδοκτονίαν, ὡς ὠμὴν παράβασιν τῆς θείας ἐντολῆς «οὐ φονεύσεις»¹⁶⁷. Δὲν θὰ δύναται ψυχικῶς καὶ σωματικῶς νὰ γαληνέψῃ καὶ νὰ συμφιλιωθῇ μετὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ του. Ὁ ἀληθὴς Χριστιανὸς καὶ γενικώτερον πᾶς ἄνθρωπος, ζῶν ὑπὸ τὸν διαρκῆ ἔλεγχον τῆς συνειδήσεως διὰ τὸν διὰ τῆς ἀμβλώσεως διαπραχθέντα θάνατον, θὰ εἶναι πάντοτε μίᾳ διχασμένη, ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς, προσωπικότης, ἢ ὅποια θὰ φέρῃ ἔκδηλα τὰ φαινόμενα τῶν διαφόρων ψυχικῶν διαταραχῶν καὶ ἀνωμαλιῶν τὰ ὅποια πέρα τῶν γονέων ἐπεκτείνονται ὡσάυτως εἰς ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειαν, κατ' ἐπέκτασιν δὲ εἰς τὴν κοινωνίαν¹⁶⁸.

Ἡ κομματικοποίησασα τὴν ἀφορῶσαν τὸ ὕψιστον ἀγαθὸν (summum bonum) τοῦ ἀνθρώπου ἔκτρωσιν Πολιτεία, ἢ ὅποια παρὰ τὰς σφοδρὰς καὶ ἐντόνους δημοσίας καὶ μὴ ἀντιδράσεις τῆς πλειοψηφίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ἠγωνίσθη νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀποποινικοποίησιν τῶν ἐκτρώσεων-ἀμβλώσεων καὶ διὰ τῆς ἐπιβολῆς τὸ ἐπέτυχε. Παρὰ τὴν νομιμοποίησιν ὅμως ταύτην δὲν πρέπει ποτὲ νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ ἀμβλωσις ὑπὸ οἰαδῆποτε ἐλαφρυντικά καὶ ἐὰν γίνῃ οὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ ἀποτελῇ καθαρῶς συνειδησιακὸν πρόβλημα ἔχι μόνον διὰ τοὺς βαθέως καὶ εἰλικρινῶς πιστεύοντας καὶ ζῶντας κατὰ Θεὸν ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς θρησκευτικῶς ἀδιαφόρους. Ὡς εἶναι γνωστόν, ὁ χαρακτήρ καὶ ὁ σκοπὸς ἐκάστου νόμου δὲν εἶναι καὶ δὲν θὰ πρέπει ἄλλως τε νὰ εἶναι πῶς καὶ τίνι τρόπῳ θὰ τιμωρήσῃ τὸν παραβάτην αὐτοῦ, ἀλλὰ τίνι τρόπῳ θὰ τὸν διαπαιδαγωγῆσῃ καὶ θὰ τὸν προφυλάξῃ, ὥστε νὰ μὴ φθάσῃ οὗτος εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενον ἀδίκημα. Ὁ τοιοῦτος ἀκριβῶς νόμος δια-

167. Ἐξ ο δ., 20,13.

168. Περὶ τοῦ θέματος τῶν πολλαπλῶν ψυχολογικῶν ἐπιπλοκῶν, τὰς ὁποίας συνεπάγεται ἑκάστη ἀμβλωσις μετὰξὺ μιᾶς εὐρυτάτης βιβλιογραφίας ἰδὲ Ν. SIMON and A. SENTURIA, *Psychiatric sequelae of abortion*, ἐν *Archives of General Psychiatry*, τ. 15, σσ. 378-89. R. WHITE, *Comments on abortion and Psychiatry*. In *Abortion in a Changing World*, Vol 2. R. E. HALL (ed.), Columbia University Press, New York. H. P. DAVID, *Abortion in Psychosocial Perspective*, ἐν *American Journal of Orthopsychiatry*, 1972, 42, 61-68.

γράφει τὰ πλαίσια ἐντὸς τῶν ὁποίων δύναται καὶ θὰ πρέπει νὰ κινηθῇ ἐλευθέρως ὁ πολίτης ὡς μία ὠλοκληρωμένη θρησκευτική, πνευματική, κοινωνική καὶ πολιτική προσωπικότης. Κατὰ ταῦτα χρέος τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας εἶναι νὰ θεσπίζῃ νόμους καὶ νὰ καθιερώνῃ κανόνες, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον δὲν θὰ ὀδηγοῦν τὴν γυναῖκα εἰς τὸν ἄνευ προηγουμένου ἐξευτελισμόν, εἰς τὴν μεταβολὴν αὐτῆς εἰς ἀπλοῦν ἀντικείμενον ἱκανοποιήσεως τῶν ὀρέξεων τοῦ ἀνδρός, ἀλλὰ καὶ θὰ τὴν προαγάγουν εἰς τὰ ὅμματα τῆς κοινωνίας γενικῶς, παρέχοντες εἰς αὐτὴν ὅλα ἐκεῖνα τὰ ἀναγκαῖα ἠθικά, πνευματικά καὶ κοινωνικά στηρίγματα.

Καλεῖται αὕτη ἀνυπερθέτως καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς δικαιολογίας καὶ καθυστερήσεως νὰ εἰσαγγῇ νομοθετικὰς διατάξεις, αἱ ὁποῖαι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ὄχι μόνον δὲν θὰ ἀνακόπτουν τὴν γενικὴν ἱκανότητα τοῦ ἐμβρύου νὰ «ἐξελιχθῇ» εἰς ὄριμον ἀνθρώπινον ὄν, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ἐάν τυχὸν δὲν συμβῆ ἰσοδυναμεῖ μὲ βάνανσον ἐπίθεσιν, ἀπάνθρωπον, ἄδικον καὶ μὴ φυσιολογικὴν διακοπὴν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀλλὰ τοῦναντίον θὰ προστατεύουν γενικῶς τὴν ἀξίαν τῆς ζωῆς, τὴν μητρότητα, ἡ ὁποία εἶναι ἀρρήκτως συνυφασμένη μὲ τὴν ἰδεολογίαν τοῦ μητρικοῦ ἐνστίκτου καὶ τῆς τεκνοποιίας. Τὸ Νομοσχέδιον τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας τῆς χώρας ἡμῶν, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐτονίσθη καὶ ἀλλαχοῦ, προὐκάλεσε μεγάλας ἀντιθέσεις καὶ συγχρόνως καὶ ἀποτροπιασμόν, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ δυνηθῇ εἰς τὰς καλῶς λειτουργούσας συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ δὴ καὶ τῶν βαθέως θρησκευομένων νὰ μεταβάλλῃ τὸν γνωστὸν εἰς πάντας ἠθικὸν χαρακτήρα τῆς ἀμβλώσεως, ἡ ὁποία ἀναμφιβόλως διὰ πᾶσαν γυναῖκα ἀποτελεῖ μοναδικὴν καὶ δραματικὴν ἐμπειρίαν, ὡς εἰδεχθοῦς ἐγκλήματος ἐναντίον αὐτῆς ταύτης τῆς ἀνωρίμου καὶ ὅλως εἰδικῆς προστασίας, σεβασμοῦ, φροντίδος καὶ στοργῆς χρηζούσης ζωῆς, ἔτι δὲ καὶ ὡς στρεφομένης κατ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Θεοῦ, ἐφ' ὅσον οὗτος, ὡς πηγὴ ζωῆς, εἶναι, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, ἐκεῖνος ὅστις χορηγεῖ καὶ ἐξουσιάζει τὴν ζωὴν («ζωοδότης»). «Ἡ νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων ἀπὸ τὸν νόμον ἀπανθρωποεῖ τὰ πρῶτα στάδια ἐξελιξεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς»¹⁶⁹, ἡ ὁποία, ὡς ἐλέχθη ἀνωτέρω, δὲν εἶναι ἕτερόν τι εἰ μὴ ἔκχυσις τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Ἡ τυχὸν ψήφισις τοῦ Νομοσχεδίου περὶ ἀμβλώσεων, τοῦ ὁποίου ἡ πατρότης δὲν ἀνήκει, ἀληθῶς εἰπεῖν, εἰς τὴν παροῦσαν Κυβέρνησιν ἀλλ' εἰς τὴν προηγουμένην Κυβέρνησιν τῆς Νέας Δημοκρατίας, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον θὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐξαχρεῖωσιν τῶν ἠθῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Διὰ τῆς ἐπεκτάσεως τῶν νομίμων δυνατοτήτων διενεργείας ἀμβλώσεων ὁ νομοθέτης διακινδυνεύει νὰ ἀνατρέψῃ τὰς ἰσχυρούσας ἠθικὰς ἀρχὰς καὶ νὰ δημιουργήσῃ νέον ἦθος ζωῆς εἰς τὰς μεταξὺ τῶν δύο φύλων ἀμοιβαίας σχέσεις.

Προβλήματα καθαρῶς συνειδησιακά, ὡς εἶναι ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δημιουρ-

169. Διακήρυξις Ὀρθόδοξων Χριστιανικῶν Σωματείων Θεσσαλονίκης, 1985.

γούονται ἕνεκα τῶν ἐκτρώσεων, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐπιλύονται διὰ κρατικῶν νομοθεσιῶν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναφορᾶς αὐτῶν εἰς τὸν θεῖον καὶ αἰώνιον νόμον τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποῦ δι' εἰλικρινοῦς μετανοίας καὶ βαθείας συντριβῆς ἐπικαλεῖται τὸ ἔλεος, τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὴν συγχώρησιν ἢ διαπράξασα τὴν ἀμβλωσιν γυναῖκα. "Ὅθεν, τὰ συνειδησιακὰ αὐτὰ προβλήματα οὐδὲ αὐτὴ αὐτὴ ἡ Ἐκκλησία δύναται ἢ μᾶλλον πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσῃ συλλογικὰ, ὡς τὰ ἀντιμετωπίζει τὸ Κράτος, ἀλλ' αὐστηρῶς περιπτωσιακὰ, καθ' ὅτι πολλακίς ἔπισθεν μιᾶς ἐκτρώσεως-ἀμβλώσεως κρύβεται ἕνας μέγας καὶ δυσβάστακτος σταυρός, ἐν κοινωνικῶν δρᾶμα, μία ἀπόφασις, ἡ ὁποία ἐλήφθη ἐντὸς ἐνὸς κόσμου πλήρους συγχύσεως καὶ μεγίστης ἀπελπισίας καὶ ἀπογοητεύσεως. Ἡ τοιοῦτοτρόπως ἀντιμετώπισις τῶν ὡς ἄνω εἰδικῶν περιπτώσεων ἐπιβάλλει τὴν ἐκ μέρους τῶν πνευματικῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐφαρμογὴν τῆς οὕτως ἀποκαλουμένης «συμβουλευτικῆς κατὰ περίπτωσιν» (Fallberatung) ἐπὶ καθαρῶς «προσωπικοῦ ἐπιπέδου» (persönliche Beratung) ποιμαντικῆς. Ἀσφαλῶς ὑπάρχει ἡ γενικὴ περὶ τῶν ἐκτρώσεων διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποῖαν καλεῖται ὁ πνευματικός, ἀφοῦ πρῶτον ἐρευνήσῃ τὰ βάθη τῆς καρδίας καὶ τοῦ πνεύματος τῆς γυναίκας, ἀφοῦ σταθμίσῃ καλῶς, ὑπευθύνως καὶ ἀνεπηρέαστως τὸ ἠθικόν, πνευματικόν καὶ προσωπικόν ποῖον τῆς ἐξομολογουμένης γυναίκας, τὴν ἠθικὴν καὶ ἀνθρωπιστικὴν αὐτῆς εὐθύνην διὰ τὴν ἔκτρωσιν, νὰ δώσῃ τὴν κατάλληλον θεραπευτικὴν ἀγωγὴν ἢ πνευματικὴν καθοδήγησιν (direction spirituelle) πρὸς ψυχικὴν αὐτῆς ὠφέλειαν καὶ πρὸς παρεμπόδισιν τυχόν ἐπικναλήψεως ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀμβλώσεως, ἡ ὁποία βασικῶς ἀντίκειται καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ πρὸς τὸ γράμμα τοῦ Συντάγματος καὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Αἱ ἐναντίον τῆς ζωῆς διὰ τῶν ἀμβλώσεων γενόμεναι προσβολαὶ ἀπαιτοῦν ἀπαραιτήτως τὴν ἰδικὴν τους, ἐκ μέρους τοῦ πνευματικοῦ, ἠθικὴν ἀνάλυσιν καὶ ἐπίλυσιν, τοσοῦτον μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ ζωὴ καίτοι εἶναι ἀπόλυτος ἐν τούτοις δὲν εἶναι ἀπλοῦς ἀλλὰ λίαν περίπλοκος καὶ λίαν εὐαίσθητος τομεὺς πρὸς ἀνίχνευσιν.

Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι ὅ,τι ἀποφασίσῃ ὁ ἔμπειρος περὶ τὴν πρακτικὴν τῆς πνευματικῆς ζωῆς πνευματικὸς τοῦτο πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ διέπτηται ὑπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, ὡς καὶ ὑπὸ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δι' αὐτὸν θείας φιλανθρωπίας. Προσέτι ὁ πνευματικός, καὶ πάλιν ἐν τῇ ἐκτιμήσει τοῦ διαπραχθέντος εἰδεχθοῦς ἐγκλήματος, πρέπει ὅλως ἰδιαιτέρως νὰ διακατέχῃται ὑπὸ μιᾶς ὅλως ἐξόχου πατερικῆς ἀρετῆς, τ.ἔ. τῆς ἀρετῆς τῆς διακρίσεως, συμφώνως πρὸς τὴν ὁποῖαν θὰ κρίνῃ περισσότερον τὰ ἠθικὰ κίνητρα τῆς ψυχῆς, τὰ ὁποῖα ὠδήγησαν τὴν γυναῖκα νὰ προβῇ εἰς ἀμβλωσιν καὶ τὰ ὁποῖα διαφοροποιοῦνται κατὰ περίπτωσιν καὶ κατ' ἔτομον, καὶ ὀλιγώτερον αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀποφάσεώς της, ὅσονδήποτε καὶ ἀποτροπιαστικόν καὶ ἐὰν εἶναι τοῦτο. Ὡς εἶναι γνωστόν, εἰς τὴν κατὰ Χριστὸν ἠθικὴν προέχει οὐχὶ ἡ πρᾶξις αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, ἀλλ' ἡ βούλησις, τὰ

κίνητρα, τὰ ὁποῖα ὀδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον νὰ πράξῃ ὅ,τι οὗτος ἔπραξε. Βάσει δὲ ὄλων τούτων τῶν παραγόντων ὁ πνευματικὸς θὰ κληθῇ νὰ ἀσκήσῃ τὴν οὐτως ἀποκαλουμένην συμβουλευτικὴν ποιμαντικὴν (Pastoral Counseling), νὰ «καταδικάσῃ», ἐννοεῖται ἐν τῷ μέτρῳ πάντοτε τῆς φιλανθρωπίας τοῦ Θεοῦ, νὰ ἐπιπλήξῃ, νὰ νουθετήσῃ και νὰ συγχωρήσῃ τὴν διαπράξασαν τὴν ἀμβλωσιν γυναῖκα, διότι εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις, (αὐταὶ βεβαίως οὐδόλως ὑπερβαίνουν τὸν ἀριθμὸν τῶν δακτύλων τῆς μιᾶς χειρὸς), ἡ ἀμβλωσις ἴσως ἀποτελεῖ και μίαν λύσιν ἀνάγκης τοῦ προβλήματος. Πρόκειται δηλαδὴ ἐνταῦθα περὶ τοῦ ἀναγκαίου κακοῦ ἢ περὶ τοῦ ultima ratio.

2. Προβλήματα ψυχολογικά.

Τὰ ψυχολογικὰ τραύματα τὰ ὁποῖα γεννῶνται εἰς τὰς προβαινούσας εἰς ἀμβλωσιν ἢ ἔκτρωσιν ἢ διακοπὴν τῆς κυήσεως γυναῖκας και τὰ ὁποῖα εἶναι οὐκ ὀλίγα (ἄγχος, κατάθλιψις, σύμπλεγμα παιδοκτονίας, ἐνοχὴ, τύψεις συνειδήσεως, ἐφιαλτικὰ ὄνειρα κ.λπ.) θὰ ἐξακολουθοῦν νὰ ὑφίστανται διὰ βίου, ἔστω και ἐὰν αἱ ἀμβλώσεις εἶναι νόμιμοι. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἀναντίρρητον γενικὸν συμπέρασμα τῆς ψυχολογίας τοῦ βάθους, ἡ ὁποία και θεωρεῖ τὴν ἀμβλωσιν ὡς τὸ μεγαλύτερον δρᾶμα και τὸ βαθύτερον και ἐντονώτερον συνειδησιακὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον μετ' ἀνυπερβλήτων ἐμποδίων και μεγάλων δυσκολιῶν ἔχει νὰ ἀντιμετωπίσῃ ἢ δεχομένη νὰ ὑποστῇ ἀμβλωσιν γυναῖκα.

Συμφώνως πρὸς τὴν θεμελιώδη διδασκαλίαν τῆς Ἁγίας Γραφῆς και τῆς Ἱερᾶς Παραδόσεως τὸ προέχον εἰς τὸν ἄνθρωπον εἶναι τὰ ψυχοπνευματικὰ στοιχεῖα¹⁷⁰, τὰ ὁποῖα και διαδραματίζουσι τελεσίδικον ρόλον εἰς πᾶσαν σκέψιν, ἀπόφασιν και δρᾶσιν τοῦ ἀνθρώπου γενικῶς. Ὡς ἐκ τούτου τὰ ψυχολογικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα καθημερινῶς καλεῖται νὰ ἀντιμετωπίσῃ ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπιλύονται μὲ νομοθετικὰ μέτρα, ὡς πιστεῖται ἡ Πολιτεία, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναφορᾶς τούτων εἰς τὴν μεταφυσικὴν μὲ τὴν ὁποίαν ἀσχολεῖται κατ' ἐξοχὴν ἡ Θρησκεία, ἡ Ἐκκλησία. Βεβαίως, τὸ σημεῖον τοῦτο ἰσχύει μόνον διὰ

170. Πλείονα περὶ τῆς βασικῆς ταύτης θεολογικῆς διδασκαλίας ἐξ ὀρθοδόξου ἐπόψεως ἰδὲ Ι. ΡΩΜΑΝΙΔΗ, Τὸ προπατορικὸν ἄμάρτημα, Ἀθῆναι, 1957, σσ. 120 ἐξ. Ι. ΚΑΡΑΒΙΔΟΠΟΥΛΟΥ, Οἱ ὅροι «σάρξ», «ψυχὴ», «καρδιά» και «νοῦς» ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἐν Γρηγόριος Παλαμάς, τ. Χ, 1958, σσ. 251-256. ΙΙ. ΤΡΕΜΠΕΛΑ, Δογματικὴ, τ. Α', Ἀθῆναι 1959, σσ. 314 και 473 ἐξ. Ν. ΜΠΡΑΤΣΙΩΤΟΥ, Ἀνθρωπολογία τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Ι. Ὁ ἄνθρωπος ὡς θεῖον δημιούργημα, Ἀθῆναι, 1967, σσ. 83 ἐξ. Μ. ΟΡΦΑΝΟΥ, Ἡ ψυχὴ και τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου κατὰ Δίδυμον Ἀλεξανδρέα, Θεσσαλονίκη, 1974, σσ. 42 ἐξ. Μ. ΣΙΩΤΗ, Ἡ Ἑρμηνεία τῆς ἐπι τοῦ Ὁρους Ὁμιλίας κατὰ τοὺς ΙΗ' και ΙΘ' αἰῶνας, ἐν Θεολογία, τ. LV, 1984, σσ. 82-112.

τούς ανθρώπους εκείνους, οί οποίοι, συμφώνως πρὸς τὰ δεδομένα τῆς Ἐπιστήμης γενικῶς, πιστεύουν ὅτι τὸ ἔμβρυον ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς συλλήψεώς του φέρει ἤδη ἐν ἑαυτῷ ἅπασαν τὴν ζωὴν, τ.ἔ. εἶναι *fetus humanus animatus* (ἄμα συλλήψει = ἄμα ἀνθρώπινος ζωή). Τοῦναντίον διὰ τούς ανθρώπους οί οποίοι δὲν πιστεύουν εἰς τὴν ιδιότητα ταύτην τοῦ ἔμβριου πᾶς νόμος ἀπαγορεύων τὴν ἔκτρωσιν θεωρεῖται ὡς περιορίζων τὴν ἀτομικὴν τῶν ἐλευθερίαν.

Διὰ τῆς ψηφίσεως τοῦ παρόντος Νομοσχεδίου αἱ Ἑλληνίδες μητέρες ὁσάκις κληθοῦν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸ πρόβλημα τῶν ἐκτρώσεων θὰ καθίστανται, ἀληθῶς εἰπεῖν, διχασμένοι προσωπικότητες, καθ' ὅτι ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰν θὰ ἔχουν τὸν ἠθικὸν νόμον, ὁ ὁποῖος ἀπαγορεύει εἰς αὐτάς τὴν ἔκτρωσιν καὶ ἀπὸ τὴν ἑτέραν τὸν νόμον τῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία ἐπιτρέπει εἰς αὐτάς τὴν ἄμβλωσιν. Οὕτω πως τὰ συνειδησιακὰ προβλήματα-φαινόμενα, τὰ ὁποῖα ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω ὄλονεν καὶ περισσότερο καθίστανται λίαν ἀνησυχητικά, περίπλοκα, πολλάκις δὲ λαμβάνουν χαρακτῆρα λίαν δραματικόν. «Ἐπάρχουν πολλὰς μητέρες ποὺ ἀποδεικνύουν, ὅτι οἱ ψυχιατρικὲς ἀσθένειες εἶναι ἐνδείξεις κατὰ τῆς ἄμβλωσης. Ὅσο περισσότερο βαρεῖα εἶναι ἡ περίπτωση τῆς ἄρρωστης μὲ ψυχιατρικὰ προβλήματα, τόσο πιὸ χειρότερη εἶναι ἡ μετὰ τὴν ἄμβλωση ψυχολογικὴ τῆς κατάστασις. Σύμφωνα μὲ τὴν Καναδικὴ Ψυχολογικὴ Ἐταιρεία, ἡ προσπάθεια γιὰ δικαίωσιν τῆς ἄμβλωσης γιὰ δὴ θεν ψυχολογικοὺς λόγους εἶναι ἀπαράδεκτη»¹⁷¹.

Πρὸς ἀποφυγὴν τοιούτων θλιβερῶν καὶ τραγικῶν ἀτομικῶν καὶ οἰκογενειακῶν καταστάσεων ἡ Πολιτεία καὶ ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ συνεργασθοῦν καὶ κοινῇ συναινέσει νὰ εὔρουν τὴν χρυσὴν τομὴν, ἡ ὁποία θὰ διέπῃ, ὡς πρὸς τὸ πρόβλημα τῶν ἐκτρώσεων, τὸ ἀναγκαῖον πλαίσιον τῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μεταξὺ ἠθικῆς γενικῶς, καὶ δὴ καὶ τῆς προσωπικῆς ἠθικῆς (*Personal morality*) καὶ τοῦ νόμου τῆς Πολιτείας (*civil Law*) γενικῶς.

3. Ἄνευθυνότης.

Ἡ ἀποποινικοποίησις τῶν ἄμβλώσεων διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἠθικὴν σημαίνει, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι δὲν ὑπάρχει οὐδεμία ἠθικὴ δέσμευσις διὰ τὴν προστασίαν τοῦ ἐν τῷ γίνεσθαι εὐρισκομένου ἀφώνου ἀνθρώπινου ὄντος, τὸ ὁποῖον, καίτοι ἔχει ἀναφαίρετα δικαιώματα, ἐν τούτοις δὲν δύναται νὰ ἀμυνθῇ καὶ νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τὸ ἰδιαζόντως εἰδεχθὲς ἔγκλημα, τὸ ὁποῖον διαπράττεται εἰς βάρος τῆς ὑπάρξεώς του, καὶ δὴ καὶ πρὶν ἢ ἀτενίσῃ τὸ φῶς τοῦ κόσμου, πρὶν ἢ γευθῇ

171. Αὐτὸ εἶναι τὸ συμπέρασμα τοῦ κρηθροῦ τοῦ καθηγητοῦ τῆς Ψυχολογικῆς Ἱατρικῆς Ph. G. NEY, Παλεύουμε μὲ τὸν θάνατον, τὸ ὁποῖον ἐδημοσιεύθη ἐν Ἑκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ, 16.6.1986, σ. 6.

τῶν ἀπολαύσεων τῆς προσκαίρου ταύτης ζωῆς, ἀλλ' ὡσαύτως καὶ πρὶν ἢ λάβῃ τὸ μνητικὸν μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος. Ὡσαύτως διὰ τὴν Χριστιανικὴν καὶ πάλιν Ἡθικὴν ἢ ἐλευθερά ἐκτρωσις δηλοῖ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ διατάραξιν τῆς ὑφισταμένης ἰσότητος τῶν δύο φύλων, δεδομένου ὅτι ὁ ἄνδρας ἀποδεσμεύεται πλέον τῶν προσωπικῶν τοῦ εὐθυνῶν ἔναντι τῆς γυναίκας καὶ γίνεται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον ἀνεύθυνος. Καὶ ἀπὸ τὸ μέρος ὅμως τῆς γυναίκας «ἡ ἀπαγόρευσις τῶν ἀμβλώσεων ἀναχαιτίζει γενικῶς αὐτὴν ἀπὸ τοὺς κινδύνους καὶ ἐμποδίζει τὴν δημιουργίαν μειωμένης ἠθικῆς ἀντιστάσεως γυναικῶν, ἰδίως τὰ νέα κορίτσια καὶ δὲν διαμορφώνει ἀνευθύνους καὶ ἀσυδότες ἄνδρας». Κύριον ἔργον τόσον τῆς Πολιτείας ὅσον καὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι νὰ ἐξετάζουσι τὸ πρόβλημα τῶν ἀμβλώσεων μονομερῶς ὑπὸ τὸ πρῖσμα τῶν τυχόν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν αὐτοῦ ἐπιπτώσεων διὰ τὴν γυναῖκα καὶ τὸ συλληφθὲν ἔμβρυον, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὸ πρῖσμα πῶς καὶ τίνι τρόπῳ θὰ δημιουργηθοῦν ὑπεύθυνοι γονεῖς, οἱ ὁποῖοι, ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς μεγάλης αὐτῶν εὐθύνης, θὰ ἀντιμετωπίσουν οὐχὶ μόνον τὰ προβλήματα τοῦ προγραμματισμένου παιδιοῦ ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀπρογραμματίστου τοιοῦτου.

4. Ἐναντίωσις εἰς τὸ δημιουργικὸν ἔργον τοῦ Θεοῦ.

Πᾶσα τυχόν νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων μοιραίως καθιστᾷ αὐτὰς θεμιτὸν δικαίωμα εἴτε τῆς γυναίκας μόνον, εἴτε καὶ τοῦ ζευγους, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ἠθικὴν διδασκαλίαν πᾶν εἶδος ἐκτρώσεως θεωρεῖται, ὡς καὶ ἀνωτέρω πολλάκις ἐτονίσθη, πρᾶξις κολάσιμος, ἀμάρτημα, καθαρὰ αὐτοκτονία, βαθεῖα διαφθορὰ τοῦ φρονήματος καὶ τῆς ἠθικῆς συνειδήσεως τοῦ ἀνθρώπου γενικῶς. Εἶναι, ἐπαναλαμβάνομεν, πρᾶξις στρεφομένη ἀφ' ἐνὸς μὲν ἐναντίον αὐτοῦ τούτου τοῦ χορηγοῦ τῆς ζωῆς, τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀφ' ἐτέρου ἐναντίον τῆς προσωπικῆς ζωῆς τοῦ ἐν δυνάμει ἀνθρωπίνου ὄντος. Δὲν χρειάζεται νὰ χρυσώνωμεν τὸ χάπι ἀποφεύγοντες τὴν χρῆσιν τῶν ὄρων «ἐκτρωσις ἢ ἀμβλωσις» καὶ ἀντ' αὐτῶν νὰ χρησιμοποιώμεν, ὡς πράττει ἐσκεμμένως τὸ Νομοσχέδιον, τὴν ἔκφρασιν «τεχνητὴ διακοπὴ τῆς ἐγκυμοσύνης», ὅποτε δὲν ἐξεγείρεται τὸ συναίσθημα καὶ ἡ συνείδησις τῆς ἐλληνίδος. Πρέπει νὰ μάθωμεν καὶ νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος καὶ τὴν παρρησίαν καὶ τὴν τόλμην καὶ γενναϊότητα νὰ ἀποκαλῶμεν τὰ πράγματα μὲ τὸ πραγματικὸν αὐτῶν ὄνομα καὶ ὄχι μὲ ψευδῆ ἢ παραπλανητικὰ ὀνόματα καὶ ἀτυχεῖς παραφράσεις. Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐξ ἐπόψεως πάντοτε Χριστιανικῆς διδασκαλίας, ἡ οἰασθῆποτε μορφῆς ἐκτρωσις εἶναι, ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, ὕβρις κατὰ τῆς δωρεᾶς τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὠμὴ παράβασις καὶ περιφρόνησις τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς τοιαύτῃ ἀκριβῶς στρέφεται ἐναντίον αὐτῆς ταύτης τῆς ἀπειροῦ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ ἰδιαιτέρον αὐτοῦ δημιούργημα, τὸν ἄνθρωπον, ὡς ἐπίσης καὶ ἐναντίον τῆς θείας περὶ αὐτοῦ Προνοίας. Πρὸς τούτοις

αὕτη εἶναι καὶ κατάφορος βία σμὸς αὐτοῦ τούτου τοῦ σώματος τῆς γυναίκα καὶ καίριον πλήγμα τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτῆς.

Ὁ Θεός, ἐξ ἄκρας φιλανθρωπίας καὶ ἀγάπης κινούμενος, καλεῖ, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐτονίσθη δεόντως, τὸ μὴ ἀνθρώπινον ὄν εἰς τὸ ὄν καὶ ὡς τοιοῦτον ἀκριβῶς τὸ συντηρεῖ ἐν τῇ ζωῇ, ἢ ὅποια ἀνήκει ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ εἰς ἕτερόν τινα. «Αὐτός» ὁ Θεός, κατὰ τὸν συγγραφέα τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων, εἶναι «ὁ διδοὺς πᾶσι ζωὴν καὶ πνοὴν καὶ τὰ πάντα»¹⁷². «Ὅ,τι πράττει ὁ ἄνθρωπος τὸ πράττει μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ οὐχὶ μὲ τὰς ἰδικὰς του δυνάμεις, διὸ καὶ διαποτίζεται ὑπὸ τῆς ἀκτίστου χάριτος καὶ ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ καὶ οὕτω πως μεταμορφοῦται καὶ θεοῦται κατὰ χάριν νικῶν τὸν χρόνον καὶ τὸν χῶρον, οἱ ὅποιοι ἀνήκουν εἰς τὴν σφαῖραν τοῦ φυσικοῦ πεδίου. Προσέτι ὅ,τι τυχὸν πράττει οὗτος ἐκτὸς τοῦ βασιλείου τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ εἶναι διαβολικόν, εἶναι κάτι τὸ ὅποιον καθιστᾷ τοῦτον ἀνελεύθερον καὶ λίαν εὐτελεῖ, εἶναι κάτι τὸ ὅποιον ἐρχεται εἰς ἄκραν ἀντίθεσιν μὲ τὴν ἐσχατολογικὴν ὄψιν καὶ πορείαν τοῦ κόσμου.

Ὁ ἄνθρωπος, διὰ τῆς δι' ἀμβλώσεως βιαιίας καὶ ἐπιθετικῆς παρεμβάσεώς του, διακόπτει τὸ φιλάνθρωπον τοῦτο ἔργον τοῦ Θεοῦ, γίνεται ἐναντίος τῆς θείας περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου αὐτοῦ ἐνεργείας καὶ προνοίας καὶ ἀπὸ συνδημιουργὸς τῆς ζωῆς ποὺ εἶναι, διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ γενομένης πρὸς αὐτὸν κλήσεως εἰς τὸ ὑψηλὸν τοῦτο διακόνημα, καθίσταται φονεὺς τῆς ἀφωτέρας καὶ ἐντελῶς ἀνυπερασπίστου ἐμβρυακῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἐξελικτικοῦ σταδίου εἰς τὸ ὅποιον αὕτη εὐρίσκεται κατὰ τὴν ὥραν τοῦ φόνου, τ.ἔ. τῆς ἐκτρώσεως. Εἰς τὴν πράξιν αὐτὴν ὁ ἄνθρωπος ὀρμάται οὐχὶ ἐξ ἀγάπης ἀλλ' ἐκ καθαρῶς ἐγωϊστικῶν ἐλατηρίων. Ὁ ἐγωϊσμὸς οὗτος, ὡς ἄλογος καὶ ἄμετρος φιλαυτία, ἀποτελεῖ τὴν ἀφετηρίαν καὶ τὸν πυρῆνα τῆς διεστραμμένης προθέσεως καὶ ἐνεργείας ταύτης τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος πρὸ τοῦ ἑαυτοῦ του δὲν αἰσθάνεται ὅτι ἔχει καθήκοντα σεβασμοῦ καὶ προνοίας περὶ τοῦ εἶναι καὶ τοῦ καλῶς εἶναι τῆς ἐν ἐμβρύῳ ὑπαρχούσης ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Διὰ τῆς ἐγωϊστικῆς του ταύτης πράξεως παρεμβαίνων εἰς τὴν φυσιολογικὴν ἐξέλιξιν τῆς ζωῆς καθίσταται ἐγκληματίας, φονεὺς, ἀνθρωποκτόνος, χάνει τὸν ἠθικὸν του προορισμὸν μὲ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὴν δημιουργίαν ἐνὸς ἀρνητικοῦ διὰ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ὑγιᾶ ἀνάπτυξιν τῆς ζωῆς περιβάλλοντος.

5. Αὐξησης τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀμβλώσεων.

Ἡ ἀποποινικοποίησις τῶν ἀμβλώσεων, αἱ ὅποια ἀναμφιβόλως ἀποτελοῦν μίαν ἐκ τῶν πλέον ἐντυπωσιακῶν ἐμπειριῶν διὰ τὴν γυναῖκα, ὄχι μόνον δὲν θὰ θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν συνέχισιν τῆς διαπράξεως τοῦ εἰδεχθοῦς τούτου

172. Πράξ., 17,24-25.

ἐγκλήματος κατὰ τῆς ζωῆς ἐνὸς ἀθῶου ἀνθρωπίνου ὄντος, τὸ ὁποῖον εὑρίσκειται ἐν τῷ γίγνεσθαι, ἀλλὰ τοῦναντίον θὰ συντελέσῃ εἰς τὸν πολλαπλασιασμόν τοῦ εἴδους τούτου τῆς ἐν ψυχρῷ ἐπιχειρουμένης ἀνθρωποκτονίας. Τοῦτο ἄλλως τε εἶναι τὸ ἀδιαμφισβήτητον συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον σαφῶς προκύπτει ἐκ τῶν στατιστικῶν στοιχείων τῶν κρατῶν ἐκεῖνων, ὅπου ἐρρυθμίσθη τὸ θέμα τῶν ἀμβλώσεων νομοθετικῶς καὶ ὅπου ἀντὶ τῆς ἐξαλειφθῆ ἢ ἐλαττωθῆ αἰσθητῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων, ὡς διατείνονται ὅτι θὰ συμβῆ εἰς τὴν χώραν μας οἱ ὅπαδοι τοῦ προμνημονευθέντος Νομοσχεδίου, ἠδὲξήθησαν, καὶ δὴ καὶ εἰς λίαν ἀνησυχητικὸν βαθμόν. Οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, εἰς τὰς Ἑνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς¹⁷³, εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν¹⁷⁴, τὴν Βουλγαρίαν¹⁷⁵, τὴν Κούβαν, Πολωνίαν, Ρουμανίαν καὶ εἰς πολλὰ ἕτερα κράτη τὸ ποσοστὸν τῶν ἀμβλώσεων ὑπερέβη ἤδη τὸ 60% τῶν συλλήψεων, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὴν Πολωνίαν, ἣ ὁποία χαρακτηρίζεται ὡς ὁ παρὰδεισος τῶν ἐκτρώσεων, λέγεται ὅτι εἰς 1.000.000 ἀμβλώσεις μόνις καὶ μετὰ βίας ἀντιστοιχοῦν 702.000 γεννήσεις¹⁷⁶. Κάτι παρόμοιον ἐνδέχεται νὰ συμβῆ καὶ εἰς τὴν χώραν μας. Ἐὰν εἰς τὴν σημερινὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ ἐκτρώσεις ἀπαγορεύονται, τὸ 56% τῶν Ἑλληνίδων καταφεύγει εἰς τὰς ἀμβλώσεις, θεωροῦσαι ταύτας ὡς μοναδικὴν σανίδα «σωτηρίας», τότε δὲν δύναται κανεὶς νὰ συλλάβῃ τὸ ἵθι θὰ ἐπακολουθήσῃ αὖριον, ὅταν αὗται νομιμοποιηθοῦν. Ἀσφαλῶς καὶ εἰς τὸν τόπον μας θὰ συμβῆ ἀκριβῶς αὐτὸ τὸ ὁποῖον συνέβη καὶ ἐν Σουηδία, καὶ

173. Εἰς τὰς Η.Π.Α. αἱ ἀμβλώσεις ἐνομιμοποιήθησαν δι' ἀποφάσεως τοῦ Ἀνωτάτου Δικαστηρίου (21.1.1973). Ἀποτέλεσμα τῆς ὡς ἄνω νομικῆς ρυθμίσεως ὑπῆρξεν ἡ σταδιακὴ ἄνοδος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀμβλώσεων. Οὕτως τὸ 1963, ἦτοι δέκα ἔτη πρὸ τῆς νομιμοποιήσεως τούτων ἔγιναν 100.000 παράνομοι ἀμβλώσεις καὶ ἐλάχισται νομίμως. Τὸ 1973, πρῶτον ἔτος τῆς νομιμοποιήσεως αὐτῶν, ἔγιναν 750.000 καὶ τὸ 1983 ἔγιναν 1.500.000 ἀμβλώσεις.

174. Ἀπὸ τοῦ 1917 καὶ ἐντεῦθεν αἱ ἀμβλώσεις ἦσαν ἐλεύθεραι ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἑνώσει. Ἀπὸ τοῦ 1926 ἕως τὸ 1936 ἐθεσπίσθησαν ὀρισμένοι περιορισμοί. Ἀπὸ τοῦ 1936-1955 αὗται ἀπηγορεύθησαν παντελῶς, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους 1955 αὗται ἐπετράπησαν ἐκ νέου ὑπὸ ὀρισμένως βεβαίως προϋποθέσεις.

175. Ἡ Βουλγαρία ἠκολούθησε καὶ αὐτὴ ἀρχικῶς τὴν γραμμὴν τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως, ἦτοι τὸ 1956 ἐθεσπίσθη τὸ ἐλεύθερον τῶν ἀμβλώσεων. Ἀργότερον, καὶ δὴ καὶ ἕνεκα τῆς παρατηρουμένης αἰσθητῆς μειώσεως τῶν γεννήσεων ἀπηγορεύθη εἰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι δὲν εἶχον παιδιὰ νὰ κάνουν ἀμβλώσεις. Τὸ 1972 οἱ περιορισμοὶ οὗτοι ἠδὲξήθησαν ἔτι περισσότερον καὶ διὰ νόμου ἀπηγορεύθη ἡ ἀμβλωσις εἰς γυναῖκα, ἣ ὁποία δὲν ἔχει τέκνα ἢ ἔχει ἓνα μόνον, ἐπετράπη ὅμως αὕτη εἰς ἀνυπάρχοντες, διεζευγμένους χήρας καὶ εἰς τὰς βαρῆς ἀσθενεῖς, ὡς ἐπίσης καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις βιασμοῦ.

176. Περὶ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων εἰς τὰς χώρας τοῦ ὑπαρκτοῦ σοσιαλισμοῦ μεταξὺ τῶν ἄλλων ἰδέ: C. TIETZE, *Legal Abortion in Eastern Europe*, ἐν *Journal of the American Medical Association*, April, 1961.

τὸ ὁποῖον τόσον λακωνικὰ περιγράφει ὁ G. Williams λέγων: «Τὸ κοινωνικὸν συμπέρασμα εἶναι μᾶλλον ἢ προσθήκη τοῦ συνόλου τῶν νομίμων ἀμβλώσεων εἰς τὸ σύνολον τῶν παρανόμων τοιούτων ἢ ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων»¹⁷⁷. Ἐπὶ πλεόν διὰ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων ἀναμφιβόλως θὰ αὐξηθῇ μὲ ἀμεσον συνέπειαν τὴν αὐξήσιν τῆς ὑπογεννητικότητος, ἢ ἐπιβάρυνσις τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους θὰ αὐξηθῇ κατὰ πολὺ. Αἱ νόμιμοι ἐκτρώσεις ἀναμφιβόλως δὲν θὰ συντείνουν, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ ἐλέχθη, εἰς τὴν ἐξάλειψιν τούτων. Τούναντίον θὰ συντείνουν εἰς τὴν αἰσθητὴν μείωσιν τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων, ὡς τοῦλάχιστον προκύπτει ἐκ τῶν ἐπισήμων στατιστικῶν τῶν διαφόρων κρατῶν, ὅπου αὐταὶ εἶναι ἐλεύθεραι.

6. Τὸ δημογραφικὸν πρόβλημα.

Ὅπως εἰς τὰ κράτη, ὅπου ἐθεσπίσθη ἡ ἀποποινικοποιήσις τῶν ἀμβλώσεων, δὲν ἠυξήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν γεννήσεων, παρὰ τὰς ῥητὰς καὶ πανηγυρικὰς ἐπισήμους διαβεβαιώσεις τῶν ὑπερμάχων τῆς νομιμοποιήσεως τούτων, οὕτως καὶ εἰς τὴν πατρίδα μας ἡ νομικὴ ῥύθμισις τούτων οὐδόλως θὰ ἐπιλύσῃ τὸ τόσον φλέγον διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ Ἑθνους καὶ Γένους ἡμῶν ὀξύτατον δημογραφικὸν πρόβλημα, τὸ ὁποῖον τείνει νὰ μεταβάλῃ τὴν Ἑλλάδα εἰς χώραν γερόντων, ἐφ' ὅσον διὰ τῶν ἐλαχίστων σημερινῶν γεννήσεων οὐδὲ αὐτοὶ οὕτοι οἱ γονεῖς ἀντικαθίστανται. Τὸ πρόβλημα τῶν ἐκτρώσεων, παρὰ τὴν ἀντίθετον γνώμην τοῦ κ. Μπέτη, περὶ τῆς ὁποίας ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω¹⁷⁸, εἶναι ἀρρήκτως συνυφασμένον μετὰ τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον λαμβάνει συνεχῶς δραματικὰς διαστάσεις καὶ εἶναι καθαρῶς ἐθνικὸν θέμα, δεδομένου ὅτι ἡ ἐπιβίωσις αὐτοῦ τούτου τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἑθνους καὶ Γένους καθίσταται λίαν προβληματικὴ. Καὶ καθίσταται προβληματικὴ διότι ἡ ὑπογεννητικότης ὑπερέβη ἤδη τὸν κατώτερον δείκτην ἀναπαραγωγῆς, γεγονόςς τὸ ὁποῖον μετὰ μεγάλης ἀγωνίας καὶ ἐθνικῆς εὐθύνης καὶ παρρησίας ὑπεγράμμισε καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Χρ. Σαρτζετάκης¹⁷⁹, ἐναντίον τῆς δηλώσεως τοῦ ὁποίου ἐστράφησαν τὰ μέλη τῶν δῆθεν προοδευτικῶν δημοκρατικῶν γυναικειῶν σωματείων, εἰπόντα: «Δὲν θέλομε νὰ πιστευόμεν ὅτι στίς ἀντιδράσεις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν συντηρητικῶν κύκλων θὰ προστεθοῦν καὶ αἱ ἀντιδράσεις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἡμεῖς ἀντί-

177. Glanville WILLIAMS, *The Sanctity of Life and the Criminal Law*, New York, 412. 1957, σ. 242.

178. Ἴδὲ ἀνωτέρω, σ. 412-414, ὑποσ. 154.

179. Οὗτος, μετὰ τῶν ἄλλων, παρετήρησεν, ὅτι «ὅπως πᾶμε τὸ 2.000 οἱ Τοῦρκοι θὰ εἶναι 85.000.000 καὶ ἡμεῖς μόνον 12.000.000».

θετα περιμένουμε στήριξη πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση». Ἐπὶ τοῦ δημογραφικοῦ προβλήματος θέλομεν ἐπανέλθει κατωτέρω.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης τυχόν παρερμηνείας τῆς κρυστάλλινης θέσεως τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλομεν ἔλαττω ἰδιαιτέρως νὰ ὑπογραμμίσωμεν, ὅτι τὸ φαινόμενον τῆς ὑπογεννητικότητος ἢ Ἐκκλήσια τὸ ἀντιμετωπίζει οὐχὶ μόνον ὡς καθαρῶς ἐθνικὸν δημογραφικὸν πρόβλημα, ἀλλὰ κυρίως ὡς ἠθικὴν ἀπόκλισιν ἐκ τοῦ ἀντικειμενικοῦ σκοποῦ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, ὡς θέμα ἀμέσως ἀπτόμενον τῆς βιβλικῆς καὶ πατερικῆς Θεολογίας, ὡς κανονικὸν παράπτωμα, ἐφ' ὅσον παραβιάζεται τὸ πνεῦμα τῶν ἀμέσως σχετιζομένων πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦτο ἱερῶν Κανόνων, ὡς πρόβλημα καθαρῶς ἐκκλησιαστικοποιμαντικόν, τέλος δὲ ὡς πανθησκευτικόν, παγχριστιανικόν καὶ πανορθόδοξον μέλημα. Ἡ κρυστάλλινη αὕτη θέσις τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κατὰ πάντα σύμφωνος πρὸς τὰς παρατηρήσεις καὶ τὰ συμπεράσματα τῆς συγχρόνου Ψυχολογικῆς Ἱατρικῆς, ἥτις, διὰ στόματος τοῦ γνησίου αὐτῆς ἐκπροσώπου καθηγητοῦ Philip G. Ney, ὁμολογεῖ, σὺν τοῖς ἄλλοις, ὅτι «οἱ δημογραφικὲς στατιστικὲς ἀρχίζουσι νὰ μᾶς δείχνουν, ὅτι αὐτὴ ἡ συμφωνία μας μετὸν θάνατον δὲν μᾶς εὐνοεῖ. Ἡ ἀμβλωση δὲν ἔχει λύσει κανένα ἀτομικὸ ἢ κοινωνικὸ πρόβλημα. Τὰ ἀτομικὰ καὶ διαπροσωπικὰ προβλήματα ἔλο καὶ χειροτερεύουν... Ἀγνοώντας τὸ πρόβλημα τῶν ἀμβλώσεων προσπαθοῦμε νὰ ἀποφύγουμε νὰ ἐρθοῦμε ἀντιμέτωποι μ' ἓνα σοβαρὸ δολοφόνον. Συναπτομε μιά σιωπηρὴ συμφωνία μετὸν θάνατον πιστεύοντας πῶς ἂν ἀγνοήσουμε τὸν κίνδυνον δὲν ἀπειλούμαστε»¹⁸⁰.

7. Ἐνδεχόμεναι παθήσεις τῆς γυναίκα.

Ἡ ἀποποινικοποίησις τῶν ἀμβλώσεων, ἔστω καὶ ὑπὸ ὠρισμένους ὅρους, ὡς προβλέπει τὸ Νομοσχέδιον, οὐδόλως θὰ ἐπιλύσῃ τὸ λίαν ἀνησυχητικὸν καὶ εὐαίσθητον πρόβλημα τῶν βαρέων παθήσεων τῶν γυναικῶν, αἱ ὁποῖαι δέχονται νὰ κάνουν ἀμβλωσιν, οὔτε τῶν λοιπῶν ἀμέσων ἢ ἐμμέσων ἐπιπλοκῶν, τὰς ὁποίας συνεπάγονται αἱ ἀμβλώσεις. Αἱ στατιστικαὶ τῶν νομίμων καὶ παρανόμων ἀμβλώσεων ὁμιλοῦν ἀφ' ἑαυτῶν καὶ δηλοῦν σαφῶς, ὅτι ἡ ἔγκυος γυναίκα, ἢ ὁποία, ὑποβάλλεται εἰς ἔκτρωσιν, διατρέχει, ἀνεξαρτήτως ἡλικίας, κίνδυνον 30-40% νὰ πάθῃ στειρώσιν¹⁸¹, 15% νὰ πάθῃ ἀποβολὴν καθ'

180. Ph. G. NEY, Παλεύομε μετὸν θάνατον, ἐν Ἐκκλησιαστικῇ Ἀλήθειᾳ, 16.6.1986, σ. 6.

181. Μία ἐπὶ τροχάδην ἀνάγνωσις τῶν ἱατρικῶν στατιστικῶν στοιχείων εἶναι ἀρκούντως ἱκανὴ νὰ πληροφορήσῃ ἡμᾶς, ὅτι 150.000 ζεύγη δὲν δύνανται, καίτοι πολὺ τὸ ἐπιθυμοῦν, νὰ ἀποκτήσουν παιδὶ (παιδιά) λόγω ὑποβολῆς τῆς γυναίκα εἰς ἔκτρωσιν. Κατὰ τὸν διάσημον Καθηγητὴν καὶ Ἀκαδημαϊκὸν Νικ. Λοῦρον πολλαὶ γυναῖκες καθίστανται, μετὰ τὴν ἔκτρωσιν, στειραί.

ἔξιν ἢ τέλος νὰ ἔχη 40% ἑτέραν ἐπιπλοκὴν εἰς τὴν ἐν γένει αὐτῆς ὑγείαν (αἱμορραγία, διάτρησις τῆς μήτρας, ἐνδομητρῖτις, φλεγμονή, καρκίνος τοῦ τραχήλου κ.λπ.). Οἱ κίνδυνοι δὲ οὗτοι ὑφίστανται καὶ ὅταν ἀκόμη ἢ ἀμβλωσις γίνῃ ὑπὸ τῶν καλυτέρων εἰδικῶν ἰατρῶν καὶ εἰς τὰς καλυτέρας ἀπὸ ἀπόψεως ὀργανώσεως νοσοκομειακὰς μονάδας, αἱ ὁποῖαι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ ἐγγυῶνται, ὅτι ἡ γυναῖκα θὰ ἐξέλθῃ τοῦ χειρουργείου ζωντανή¹⁸². Τὸ κίνδυνον τοῦτον τοῦ ἀμέσου ἢ ἐμμέσου θανάτου, τὸν ὁποῖον διατρέχει ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἡ ὑποβαλλομένη εἰς ἔκτρωσιν γυναῖκα πρὸ τῶν ἰατρῶν τῆς ἐποχῆς μας τὴν ὑπεγράμμισαν ἤδη οἱ Πατέρες καὶ Διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ δὴ καὶ ὁ Μέγας Βασίλειος λέγων: «Ἐνταῦθα γὰρ ἐκδικεῖται, οὐ μόνον τὸ γεννηθησόμενον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ἑαυτὴν ἐπιβουλεύσασα· διότι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐναποθνήσκουσι ταῖς τοιαύταις ἐπιχειρήσεσιν αἱ γυναῖκες»¹⁸³. Ἡ στατιστικὴ αὐτῆ τῶν κινδύνων-ἐπιπλοκῶν 30-40% ἰσχύει διὰ κράτη, ὅπου ἐθεσπίσθη ἡ νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐλευθέρως καὶ ὑπὸ τὰς πλέον αὐστηρὰς ἐπιστημονικὰς διαγραφὰς, ἐνῶ τὰ ἔξοδα αὐτῶν καλύπτονται ὑπὸ τῶν διαφόρων ἀσφαλιστικῶν ταμείων.

Τὸ γενικὸν συμπέρασμα, τὸ ὁποῖον δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ὡς ἄνω στατιστικῶν στοιχείων εἶναι τὸ ἀκόλουθον: Διὰ τῆς συγκρομένου τεχνικῆς ὑποδομῆς οὐδόλως ἐμειώθησαν αἰσθητῶς οἱ κίνδυνοι τοὺς ὁποίους διατρέχει ἡ καταφεύγουσα εἰς ἀμβλωσιν γυναῖκα. Ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Οἰκογενειακοῦ Προγραμματισμοῦ κ. Διον. Ἀραβαντινός, «ἡ βελτίωσις, ἡ τεχνικὴ, ποὺ κάνει πρὸς εὐκόλῃ τὴν ἔκτρωσιν, εἶναι ἐξαιρετικὰ ὑποულῆ, γιατί ὁδηγεῖ πρὸς εὐκόλα τὶς γυναῖκες σ' αὐτὴ τὴ λύση. Καὶ αὐτὸ πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ γυναῖκες. Ὅτι ναὶ μὲν οἱ κίνδυνοι ἔχουν περιορισθεῖ, ἀλλὰ οἱ συνέπειες ὑπάρχουν καὶ καμμιά φορὰ τὶς συνοδεύουν σὲ ὅλη τους τὴ ζωή».

Ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐν ἐπιλόγῳ λέγομεν, ὅτι οἱ πολλοὶ καὶ οἱ ὄντως μεγάλοι καὶ πολυποικίλοι κίνδυνοι, τοὺς ὁποίους ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διατρέχει ἡ γυναῖκα ἢ ὑποβαλλομένη εἰς ἔκτρωσιν, ἀποφεύγονται ἢ περιορίζονται εἰς τὸ ἐλάχιστον οὐχὶ διὰ τῆς νομιμοποιήσεως τῆς μετ' αὐτῆς συνυφασμένης αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀμβλώσεων, ἀλλὰ διὰ τοῦ περιορισμοῦ-ἀπαγορεύσεως αὐτῶν. Αὐτὸ τὸ καίριον σημεῖον πρέπει νὰ τὸ εἴπουν ἄνευ περιστροφῶν οἱ πολιτικοὶ μας ἡγέται δι' ὅλων τῶν μαζικῶν μέσων ἐνημερώσεως

182. Συμφώνως πρὸς τὰ τελευταῖα στατιστικὰ δεδομένα τῆς γυναικολογίας ὑπάρχουν 17 περιπτώσεις ἐπιπλοκῶν ἕνεκα ἔκτρώσεων κατὰ τὴν ὥραν τῆς χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως, 8 εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπέμβασιν καὶ 11 ἀπώτεροι τοιαῦται. Ἐνεκα τῶν ἐπιπλοκῶν τούτων, διαβιβαιοῖ ἡμᾶς ἡ σύγχρονος Ἐπιστῆμη τῆς Γυναικολογίας, ἀποθνήσκουν ἐτησίως 100.000-120.000 εἰς τὸν κόσμον.

183. Ἰδὲ ἅπαν τὸ κείμενον τοῦ Β' κανόνος τοῦ Μ. Βασιλείου, ἐνθ' ἄνωτ., ὑποσ. 147.

εἰς τὸν ἀπληροφόρητον Ἑλληνικὸν Λαόν, καὶ δὴ καὶ εἰς τὴν Ἑλληνίδα, ἡ ὁποία ἔχει τὸ ἀπόλυτον δικαίωμα νὰ γνωρίζῃ πρῶτον τί σημαίνει ἀμβλώσεις καὶ ποίους ἀμέσους καὶ ἐμμέσους σοβαροὺς κινδύνους διατρέχει προβαίνουσα εἰς αὐτήν. Μόνον τότε θὰ δύναται νὰ ἀποφασίσῃ μόνη τῆς ἐλευθέρως, ὑπευθύνως καὶ συνειδητῶς ἐὰν καὶ κατὰ πόσον θὰ κἀνῆ ἢ μᾶλλον ἐὰν θὰ πρέπει νὰ κἀνῆ ἀμβλώσιν. Τὸ πόσον βεβαίως σοβαρῶς, ὑπευθύνως καὶ συνειδητῶς ἀντιμετωπίζουσιν οἱ ἔθνοπατέρες τὸ θέμα τῆς υἰγείας τῆς γυναίκας τῆς ὑποβαλλομένης εἰς ἀμβλώσιν-ἐκτρωσιν καταφαίνεται σαφῶς ἐκ τῆς προσφάτου συζητήσεως εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ θέματος τούτου, ὅτε ἡ κατ' ἐξοχὴν ὑπεύθυνος Ὑφυπουργὸς τῶν Κοινωνικῶν Ὑπηρεσιῶν κ. Μαρία Κυπριωτάκη, μαχαμένη ὑπὲρ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων, εἶπε τὸ ἐκτὸς πάσης δεοντολογίας καὶ ἰατρικῆς πραγματικότητος ἀνήκουστον: «Ἡ ἀμβλώσις εἶναι μίᾳ ἐπεμβασούλα μιᾶς ἡμέρας».

Ἐκτὸς πάσης ἀμφισβητήσεως εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι σύμπαρ ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς θὰ κληθῆ νὰ πληρῶσῃ ὄχι μόνον τὰ ἔξοδα, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦνται διὰ τὰς ἀμβλώσεις, ἀλλὰ, ἕπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, θὰ κληθῆ νὰ πληρῶνῃ διὰ βίου τὰς ἀναπηρίας, αἱ ὁποῖαι μοιραίως προκύπτουν ἐξ αὐτῶν, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ αὐτῶν ὀδυνηρὰ διὰ τὴν κοινωνίαν ἀποτελέσματα.

8. Συνέχισις τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων.

Πρὸς τούτοις ἡ νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων, ὅποτε αὐταὶ θὰ γίνωνται ἐλευθέρως καὶ νομίμως, οὐδόλως θὰ συντείνῃ εἰς τὴν μείωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων, ὡς διατείνονται οἱ ὑπέρμαχοι αὐτῶν. Αὐταὶ θὰ ἐξακολουθοῦν καὶ μετὰ ταῦτα νὰ γίνωνται, καθ' ὅτι διὰ διαφόρους καὶ ποικίλους λόγους, καὶ δὴ καὶ διὰ λόγους καθαρῶς κοινωνικοὺς αἱ γυναῖκες αἱ ἀντιμετωπίζουσαι πρόβλημα ἀνεπιθυμητοῦ ἐγκυμοσύνης θὰ καταφεύγουν καὶ πάλιν εἰς τὰς παρανόμους ἀμβλώσεις, φοβούμεναι προφανῶς τὴν διαρροὴν τοῦ μυστικοῦ καὶ τὴν ὡς ἐκ τούτου ἀναπόφευκτον δημοσιότητα αὐτοῦ εἰς τὰ στενώτερα καὶ εὐρύτερα κοινωνικὰ στρώματα τοῦ περιβάλλοντος αὐτῶν¹⁸⁴. Εἰς τοὺς ὡς ἄνω λόγους θὰ πρέπει ὡσαύτως νὰ προστεθῆ καὶ ἓνας ἕτερος, ἐξ ἴσου πρὸς τοὺς λοιπούς, βασικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος θὰ συντείνῃ εἰς τὴν συνέ-

184. Ἀπόδειξιν τοῦ γεγονότος τούτου ἀποτελεῖ ἡ Γαλλία, ἡ ὁποία τῇ 17.1.1975 ἐψήφισε δοκιμαστικῶς εἰδικὸν νόμον περὶ «ἠθελημένης διακοπῆς κηρύσεως» διὰ πέντε ἔτη. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦτο ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν παρανόμων ἀμβλώσεων ὄχι μόνον δὲν ἐμειώθη, ἀλλὰ καὶ ἠὺξήθη καὶ δὴ καὶ κατὰ τρόπον λίαν δυσανάλογον. Διὸ καὶ διὰ νεωτέρου Νόμου (79/1204 τῆς 31.12.79) καὶ μετὰ παρέλευσιν τῆς πενταετίας ἡ Γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐνομιμοποίησε μὲν τὸ καθεστῶς τῶν νομίμων ἀμβλώσεων, συγχρόνως ὅμως διαπιστοῦσα τὴν ὑπερβολικὴν ἀύξησιν τῶν παρανόμων τοιοῦτων ἠναγκάσθη νὰ λάβῃ αὐστηρὰ μέτρα καθιερώσασα αὐστηροτέρας ποινὰς διὰ τὰς ἀμβλώσεις ἐκεῖνας, αἱ ὁποῖαι γίνονται παρανόμως.

χισιν τῆς παρανομίας τῶν ἀμβλώσεων. Οὗτος εἶναι ἡ δυσπιστία, τὴν ὁποίαν ἔχει ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς πρὸς τὰ κρατικὰ κέντρα υγείας, εἰς τὰ ὁποῖα καταφεύγουν κυρίως οἱ ἄνθρωποι τῆς μεσαίας καὶ κατωτέρας οἰκονομικῆς τάξεως. Ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφισβητήσεως, αἱ γυναῖκες αἱ ὁποῖαι θὰ ἀντιμετωπίζουσι πρόβλημα ἀμβλώσεως καὶ αἱ ὁποῖαι θὰ ἔχουν οἰκονομικὴν εὐχέρειαν θὰ ἐπισκέπτονται τοὺς καλυτέρους γυναικολόγους καὶ οὐχὶ τοὺς ἰατροὺς τοῦ ΙΚΑ.

9. Ἡ ἀμβλωσις-ἀντισύλληψις.

Τὸ ἀπάνθρωπον καὶ ἐν πολλοῖς ἀντιφατικὸν περὶ τῶν ἀμβλώσεων Νομοσχέδιον ἐπιμελῶς ἀποφεύγει νὰ ὁμιλήσῃ ῥητῶς περὶ τοῦ ἐλέγχου τῶν γεννήσεων καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ προγραμματισμοῦ. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο, κατ' ἀντικειμενικοὺς παρατηρητάς, ἀποβλέπει, σὺν τοῖς ἄλλοις, καὶ εἰς τὸν ὡς ἄνω μνημονευθέντα σκοπὸν, ὁ ὁποῖος δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ καὶ διὰ πολλῶν ἄλλων μέσων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς νομιμοποιήσεως τῶν ἀμβλώσεων. Ἀποφεύγει δὲ νὰ δηλώσῃ τοῦτο ἀμέσως, φοβουμένων προφανῶς τῶν συντακτῶν αὐτοῦ τὴν ἀντίδρασιν-ἐξέγερσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ μεγάλης ἀγωνίας καὶ ἀνησυχίας βλέπει συνεχῶς αὐξάνομενον τὸν ἠθικὸν ἐκμαυλισμὸν τῆς κοινωνίας, τὰ καταστρεπτικὰ διὰ τὴν ὅμαλὴν λειτουργίαν τῆς ἀληθοῦς δημοκρατίας φαινόμενα ἀλαζονείας τῆς ἐξουσίας, ὡς καὶ τὴν πολιτικὴν καὶ κοινωνικὴν ἀποδιοργάνωσιν τῆς χώρας μας. Διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον ἔθεσαν τὴν ἔκφρασιν «ἡ ἀμβλωσις δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ μέσον ἀντισύλληψης» διὰ τῆς ὁποίας ἀποκοιμίζει τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

10. Ἡθικὸς ἐκφυλισμός.

Ἡ ἐπιχειρουμένη νὰ ἐπιβληθῇ εἰς τὴν Ἑλληνικὸν Λαόν νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων δημιουργεῖ ἀναμφιβόλως μίαν νέαν ἠθικὴν τάξιν πραγμάτων, ἡ ὁποία μοιραίως ὀδηγεῖ, σὺν τοῖς ἄλλοις, εἰς τὸν ἐκφυλισμὸν τῶν ἠθικῶν ἀρχῶν, εἰς τὴν κατάπτωσιν τῆς προσωπικότητος τῆς ἰδίας τῆς γυναίκας, ὡς καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν ἀνευθύνων καὶ ἐν πολλοῖς ἀσυνειδήτων ἀνδρῶν, οἱ ὁποῖοι βλέποντες ὅτι διὰ τῶν ἐκτρώσεων ἀνοίγει διάπλατα ὁ δρόμος πρὸς ἐμπέδωσιν «τὸ ἄνδρικο ὄσωβινισμοῦ», θεωροῦν τὴν γυναῖκα ἀπλῶς καὶ μόνον ὄργανον ἱκανοποιήσεώς των καὶ τίποτε ἄλλο. Ὅπως ἡ ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἀποποινικοποίησις τῆς μοιχείας, οὕτω καὶ ἡ νομιμοποίησις τῶν ἀμβλώσεων εἰς οὐδὲν ἕτερον θὰ συντελέσῃ εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν δέσμευσιν ἀκόμη περισσότερον τῆς γυναίκας ἐναντι τοῦ ἀνδρός. Ἀφ' ἐτέρου ὅμως καθιστᾷ τὴν γυναῖκα ἀπλοῦν ὄργανον τῆς Πολιτείας, ἡ ὁποία, κατὰ τὰ πρότυπα τῶν χωρῶν τοῦ «παρκτοῦ σοσιαλισμοῦ», θεωρεῖ τὴν γυναῖκα καὶ μεταχειρίζεται αὐτὴν ἀπλῶς καὶ μόνον ὡς παραγωγικὴν μονάδα, χωρὶς καὶ νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν ἡ ἰδιαιτερότης τῆς φύσεως καὶ ἀπο-

στολής αὐτῆς εἰς τὴν καθόλου διαμόρφωσιν τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς ἠθικο-
θρησκευτικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν παιδιῶν.

Ἐναντι τοῦ ἠθικοῦ τούτου ἐκφυλισμοῦ, φαινομένου παγκοσμίου σή-
μερον, καὶ πρὸ τῆς παθητικῆς ἐν πολλοῖς στάσεως τῆς Πολιτείας τοῦ εἰκοστοῦ
αἰῶνος ἀντέδρασεν αὐτὴ αὐτὴ ἡ φύσις τοῦ ἀνθρώπου. Πράγματι, ἐναντι τῆς
πολλαχῶς καὶ πανηγυρικῶς διατυμπανιζομένης ὑπὸ τῶν διαφόρων γυναικείων
σωματείων «σεξουαλικῆς ἀπελευθερώσεως», κινήσις ἡ ὁποία
βοηθουμένη ὑπὸ τῆς χρήσεως τῶν ἀντισυλληπτικῶν ἔφθασεν εἰς τὸ μεσουρά-
νημα αὐτῆς, κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τοῦ παρόντος αἰῶνος, ἀντέδρασεν ἡ φύσις,
ἡ ὁποία καὶ ἔθεσε τέρμα εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ ἐλευθέρου ἔρωτος. Πρόκειται ἐν-
ταῦθα περὶ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ θανατηφόρου ἰοῦ AIDS, ὁ ὁποῖος διαρκῶς
ἐξαπλούμενος ἀνησυχεῖ ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ὁ ὁποῖος ἀνατρέπει
τὴν σεξουαλικὴν ἀπελευθέρωσιν ἢ μᾶλλον ἐπανάστασιν, περιορίζων τὸν ἄν-
θρωπον, ὅπως καὶ εἰς τὸ ἀπώτερον παρελθόν, εἰς τὴν παραδοσιακὴν μονογα-
μίαν καὶ τὸν σταθερὸν ἐρωτικὸν σύντροφον. Ὁ ἰὸς οὗτος ἔρχεται νὰ ἐπιβε-
βαιώσῃ διὰ μίαν εἰσέτι φοράν, ὅτι πᾶσα παραβίασις τοῦ ἠθικοῦ νόμου καὶ τῆς
φύσεως γενικῶς τιμωρεῖται ἀργὰ ἢ γρήγορα, διὸ καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ὑπο-
χρεωμένος» νὰ σεβασθῇ τοῦτον καὶ νὰ μὴ τὸν παραβιάσῃ. Ἐὰν τυχὸν τὸν παρα-
βιάζῃ, ὅπως συμβαίνει εἰς τὴν παροῦσαν περίπτωσιν διὰ τῆς διακηρύξεως τῆς
«σεξουαλικῆς ἀπελευθερώσεως», ἡ ὁποία ὠδήγησεν εἰς τὴν
μεγάλην χαλάρωσιν τῶν ἠθῶν καὶ τὴν παρακμὴν τῶν παραδοσιακῶν ἀξιών,
τότε θὰ ὑποστῇ τὰς συνεπειὰς τῆς ἀμαρτίας του, τ.ἔ. τὸν θάνατον ἐκ τῆς ἀγκά-
λης τοῦ ὁποίου δὲν δύναται, ταυλάχιστον ἐπὶ τοῦ παρόντος, νὰ φύγουν πάντες
οἱ προσβληθέντες ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω θανατηφόρου ἰοῦ. Ὁ ἐξ αὐτοῦ προερχόμε-
νος κίνδυνος ἐπαναφέρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὰ καθιερωμένα ταμποῦ τῆς κοι-
νωνίας, εἰς τὴν ἀναθεώρησιν τῶν ἐσχάτως πρωτοφανῆ ἐκφυλισμὸν γνωρισα-
σῶν διανθρωπίνων σχέσεων, εἰς τὴν ἀναβάθμισιν τῶν παραδοσιακῶν οἰκο-
γενειακῶν ἀξιών καὶ τέλος εἰς τὸν προβληματισμὸν τῆς νεολαίας, ἡ ὁποία
ἐθεοποίησε πραγματικὰ τὴν ὀδηγήσασαν εἰς τὴν ἄνευ προηγούμενου ἔκλυσιν
τῶν ἠθῶν ἀχαλίνωτον σεξουαλικὴν ἐλευθερίαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Η ΜΗ ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΣ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ.

1. Τὸ Ποινικὸν Δίκαιον καὶ αἱ ἀμβλώσεις.

Ἐν ἀπολύτῳ πάντοτε συσχετισμῷ πρὸς τοὺς ἄνω σοβαροὺς διὰ τὴν ὑγείαν τῆς γυναίκας λόγους, ὡς καὶ μὲ τὴν βεβαίαν πεποιθήσιν ὅτι ἡ π α ν τ ε λ ῆ ς ἀ π α γ ὄ ρ ε υ σ ι ς τ ῶ ν ἐ κ τ ρ ῶ σ ε ω ν δ ἔ ν ε ἴ ν α ἰ ἐ φ ι κ τ ῆ ἀ π ὸ κ ο ἰ ν ω ν ἰ κ ῆ ς κ α θ α ρ ῶ ς ἐ π ὄ ψ ε ω ς, ἡ Ἐκκλησία δὲ θεωρεῖ ἀναγκαίαν τὴν ἀναθεώρησιν τῆς μέχρι σήμερον ἰσχυοῦσης νομοθεσίας, δεδομένου ὅτι αὕτη δὲν εἶναι ἄκρως συντηρητικὴ ἀλλὰ τούναντίον ἀρκοῦντως προοδευτικὴ καὶ ἀνεκτικὴ ὑπὸ τῆς ἀπολύτου πλειοψηφίας τῶν Ἑλλήνων γενικῶς, καὶ εἰδικώτερον τῶν Ἑλληνίδων, ὡς τοιαύτη δὲ ἔχει μόνον δὲν ὑστερεῖ τῶν ἀντιστοίχων νομοθεσιῶν τῶν διαφόρων προηγμένων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἀλλὰ καὶ προπορεύεται τούτων, διότι ὄντως τυγχάνει νὰ εἶναι π ρ ω τ ο π ο ρ ῖ α κ ῆ.

Πράγματι. Τὸ περὶ τῶν ἐκτρώσεων ἰσχυῶν Ἑλληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον (ἄρθρον 304 καὶ 305), τὸ ὁποῖον προστατεύει τὴν ὑγείαν τῆς γυναίκας καὶ γενικώτερον τὴν ἀξίαν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἔτι δὲ καὶ πᾶσαν τυχὸν προσβολὴν τῆς προσωπικότητος αὐτῆς, ἀφ' ἑνὸς μὲν θεωρεῖ καὶ τιμωρεῖ καὶ τὸν διενεργοῦντα τὴν ἀμβλωσιν ἰατρὸν ἢ ὁποιοδήποτε ἕτερον πρόσωπον, τὸ ὁποῖον ἐμμέσως ἢ ἀμέσως συνεργεῖ εἰς τὴν διάπραξιν τοῦ φόνου διὰ τῆς ἀμβλώσεως, ὡς καὶ τὴν γυναῖκα, ἢ ὁποία συγκατατίθεται εἰς αὐτήν, ἀφ' ἑτέρου ὅμως, ἀκολουθοῦν τὸ σ ὄ σ τ η μ α τ ῶ ν ἐ ν δ ε ἴ ξ ε ω ν, ἐπιτρέπει τὴν ἀμβλωσιν, ἢ ὁποία γίνεται εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς κινδυνεῖ σοβαρὰ ἡ ζωὴ καὶ ἡ ὑγεία (σωματικὴ καὶ ψυχικὴ) τῆς μητρὸς (ἄρθρον 304, παρ. 4 τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος), ἢ ὑπάρχει κίνδυνος νὰ γεννηθοῦν ἀνάπηρα παιδιὰ, ὡς ἐπὶ παραδείγματι μὲ τὸ κούλεῦ καὶ μὲ τὸ σύνδρομον Down (εὐγονικὴ ἔνδειξις ἄρθρ. 5, παρ. 3 Ν. 821/78). Ἡ Ἐκκλησία, ἀκολουθοῦσα πιστῶς τὴν ἀρχαίαν πατερικὴν παράδοσιν¹⁸⁵, δὲν θεωρεῖ ὡς κολάσιμον τὴν οὕτως ἀποκαλουμένην «θ ε ρ α π ε υ-

185. Συμφώνως πρὸς τὴν ἔρευναν τοῦ John R. Connery δὲν ὑπῆρχεν ἐπίσημος καταδίκη τῆς διὰ λόγους καθαρῶς θεραπευτικῶς γενομένης ἐκτρώσεως μέχρι καὶ αὐτοῦ τούτου τοῦ 19ου αἰῶνος. J. R. CONNERY, *Grisez on Abortion*, ἐν *Theological Studies*, τ. XXXI, 1970, σ. 173. Ἡ ὑπὸ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἐπιδικνυομένη αὐστηρότης καὶ διὰ τὴν ὡς ἄνω περίπτωσιν (ἰδὲ καὶ τὰς ἀκολούθους κατωτέρω ὑποσ.) δὲν ἔχει ἐρείσματα εἰς τὴν θεωρίαν καὶ πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας.

τικὴν» ἀμβλώσιν, ὡς και ἐκείνην ἡ ὁποία γίνεται διὰ τὴν ἠθικὴν ἀποκατάστασιν τῆς γυναικας τῆς ὁποίας ἡ ἀνεπιθύμητος σύλληψις προῆλθεν εἴτε ἐκ βιασμοῦ¹⁸⁶, εἴτε ἐκ καταχρήσεως γυναικας ἀνικάνου νὰ ἀντισταθῆ, εἴτε ἐξ ἀποπλανήσεως ἀνηλίκου, ἡ ὁποία εἶναι μικρότερα τῶν 15 ἐτῶν, εἴτε ἐκ καθαρᾶς αἱμομιξίας κ.λπ. (ἄρθρον 304, παρ. 5 Ποινικοῦ Κώδικος). Εἶναι αὐτονόητον, ὅτι και εἰς τὰς ἐξαίρετέας ταύτας περιπτώσεις ἡ ἀμβλώσις δὲν παύει νὰ εἶναι καθαρὸν ἔγκλημα. Σημειωτέον ἐνταῦθα, ὅτι αἱ περιπτώσεις τῶν ἐξαίρεσεων (ιατρικὴ, ἠθικὴ και γεννητικὴ ἢ εὐγονικὴ ἔνδειξις) εἶναι τόσαι πολλαί, ὡστε, κατὰ τὴν γνώμην εἰδημόνων ποινικολόγων, ἀδυνατίζουν πάρα πολὺ και αὐτὸν τοῦτον τὸν περὶ ἀμβλώσεων ἀπαγορευτικὸν κανόνα. Τόσον πολὺ εἶχεν ἐξασθενήσει ὁ ὡς ἄνω ἀπαγορευτικὸς κανὼν, ὡστε κατὰ τὴν γνώμην τῶν εἰδικῶν νὰ μὴ ὑπάρχη γυναικα, ἡ ὁποία ἠθέλησε και ἀπεφάσισε νὰ κάνη ἔκτρωσιν και δὲν τὴν ἐπραγματοποίησε διότι ἐφοβεῖτο τὴν ἐπέμβασιν τυχὸν τῆς δικαιοσύνης. Ἐνδεικτικὸν στοιχεῖον τῆς ὡς ἄνω ἀδιαμφισβήτητου πραγματικότητος εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι τὸ 1981 ἡ δικαιοσύνη ἐπενέβη εἰς τρεῖς περιπτώσεις ἀμβλώσεων, τὸ 1982 εἰς οὐδεμίαν και τὸ 1983 ἐπενέβη εἰς μίαν και μόνην περίπτωσιν ἀμβλώσεως, τὴν ὁποίαν και κατεδίκασεν. Ὑπάρχει και κάτι ἄλλο πολὺ σημαντικὸν εἰς τὸν τομέα τοῦτον. Αἱ ὡς ἄνω ἐλάχισται περιπτώσεις κατέληξαν εἰς τὴν δικαιοσύνην οὐχι δι' ἕτερον τινα λόγον ἀλλ' ἀπλῶς και μόνον λόγω ὑπάρξεως εἰδικῶν λόγων (διαφωνία, ἐκβιασμὸς κ.λπ.).

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ σταματήσωμεν ἐδῶ, ἀλλ' ἐπιβάλλεται νὰ προχωρήσωμεν ἐτι περαιτέρω παραθέτοντες ἐν ἄλλο ἐξ ἴσου σημαντικὸν και σεβαστὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον προβληματίζει τὴν Ἐκκλησίαν. Τὸ στοιχεῖον τοῦτο εἶναι ὁ ἀναχρονισμὸς, τὸν ὁποῖον παρουσιάζει τὸ περὶ τῶν ἀμβλώσεων Νομοσχέδιον αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Και ἐξηγούμεθα. Οἱ συντάκται αὐτοῦ ὤφειλον, κατὰ τὴν ταπεινὴν ἡμῶν γνώμην, νὰ λάβουν σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν και νὰ καταγράψουν ἐν αὐτῷ τὴν κτηθεῖσαν ὑπὸ ἄλλων κρατῶν, και δὴ και τῶν εὐρωπαϊκῶν τοιούτων, τὰ ὁποῖα πρὸ καιροῦ ἐνομιμοποίησαν τὰς ἀμβλώσεις, τόσον ἀναγκαίαν και λίαν ἐπωφελῆ και ἐποικοδομητικὴν ἐμπειρίαν διὰ τὴν ριζικὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος. Οὐ μὴν ἀλλὰ ἡ κτηθεῖσα αὕτη ἐμπειρία, τῆς ὁποίας ἐπωφελοῦνται και τὰ κράτη ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐσχάτως ἐνομιμοποίησα τὰς ἀμβλώσεις, ἀγνοεῖται παντελῶς ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Νομοσχε-

186. Συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς Ἐγκυκλίου τοῦ 1930 «Casti con nubii» (E. S. No. 2242) τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἡ ἔκτρωσις ἀπαγορεύεται και εἰς αὐτὰς ἐτι τὰς περιπτώσεις βιασμοῦ. Ἀποτέλεσμα δὲ τῆς αὐστηρότητος ταύτης ἦτο τὸ γεγονός, ὅτι μοναχὰ τῆς ὡς ἄνω ἐκκλησίας, βιασθεῖσαι κατὰ τὴν εἴσοδον τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων εἰς τὴν Γερμανίαν (1945), δὲν ἐπετρέπετο νὰ προβοῦν εἰς ἔκτρωσιν τοῦ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτῶν καρποῦ τῆς κοιλίας των.

δίου. Διερωτώμεθα εὐλόγως καὶ λέγομεν: Διατί, ἐπὶ παραδείγματι, νὰ μὴ ὑπάρχη σχετικὸν ἄρθρον, τὸ ὁποῖον νὰ θεσπίζη, προκειμένου περὶ διενεργείας ἀμβλώσεως, τὸν θεσμὸν τῆς Γνωμοδοτικῆς Ἐπιτροπῆς, ὅπως οὗτος ἐθεσπίσθη καὶ λειτουργεῖ ἄριστα εἰς τὸν Καναδᾶν, τὴν Πολωνίαν, τὴν Οὐγγαρίαν καὶ ἀλλαχοῦ, ἢ ἡ ἀνάγκη γνωματεύσεως δύο τοῦλάχιστον ἰατρῶν, ὡς ἀπαιτεῖται ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ, ἢ, ὅπερ καὶ τὸ μείζονος σημασίας καὶ ἀξίας, διατί νὰ μὴ θεσπίζηται μία περίοδος περισυλλογῆς, θὰ ἐλέγομεν, ἢ ὁποία θὰ προηγήται τῆς τελικῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ διάρκεια τῆς ὁποίας θὰ δύναται νὰ ποικίλλη κατὰ ἡλικίαν; Διατί νὰ μὴ ὑπάρχη σχετικὴ διάταξις διὰ τὴν ὑποχρεωτικὴν ἐνημέρωσιν τῆς ἐγκύου πρῶτον μὲν περὶ τῶν ἀνεπιθυμητῶν παιδιῶν καὶ τῶν κρατικῶν εὐεργετικῶν ὑπὲρ αὐτῶν διατάξεων; δέύτερον περὶ τῶν ὑπαρχουσῶν ἐναλλακτικῶν λύσεων διὰ τὰς ἀνεπιθυμητοὺς ἐγκύμοσύνας (υἰοθεσία κ.λπ.) καὶ τρίτον, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον, περὶ τῶν πολλαπλῶν κινδύνων, τοὺς ὁποίους αὐτομάτως συνεπάγεται ἐκάστη τεχνητὴ διακοπὴ τῆς κυήσεως διὰ τὴν ἴδιαν τὴν γυναῖκα καὶ διὰ τὴν μελλοντικὴν αὐτῆς ἀναπαραγωγικὴν ἰκανότητα; Τὸ νὰ θέλωμεν καὶ νὰ ἐπιδιώκωμεν διὰ παντὸς τρόπου καὶ μέσου νὰ νομιμοποιήσωμεν τὰς ἀμβλώσεις δι' ἐνὸς προχείρου, ἀσαφοῦς, ἀντιφατικοῦ, ἀναχρονιστικοῦ καὶ λίαν ἐλλιποῦς Νομοσχεδίου, τοῦ ὁποίου οἱ συντάκται δὲν θέτουν οὐδεμίαν ἀπολύτως προϋπόθεσιν διὰ τὴν τεχνητὴν διακοπὴν τῆς ἐγκυμοσύνης, ὡς συμβαίνει εἰς τὰ διάφορα κράτη τῆς Δύσεως εἰς τὰ ὁποῖα ἐνομιμοποιήθη ἡ ἀμβλώσις, ἀσφαλῶς καὶ μοιραίως θὰ ἐπιταχύνῃ τὴν ἠθικὴν ἐξαθλίωσιν τοῦ λαοῦ μας, τὴν ἐπιβολὴν τῆς ὑπὸ τὸ ἔνδυμα τῆς προοδευτικότητος καὶ δημοκρατικότητος (!!!) νέας μορφῆς ἐθνικῆς γενοκτονίας, τὸν στραγγαλισμὸν καὶ τὴν μεγάλην κατὰπτωσιν τῆς προσωπικότητος τῆς γυναίκας, ὡς καὶ τὴν κλιμάκωσιν τῆς δι' αὐτῶν προσγενομένης ἀπανθρωποποιήσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς κατὰ τὴν περίοδον τῶν πρώτων αὐτῆς φάσεων.

2. Ἀποδοχὴ ἄρθρων τοῦ Νομοσχεδίου, τὸ δικαίωμα αὐτοαμύνης καὶ ἡ ἀμβλώσις.

Ἡ Ἐκκλησία κινουμένη μακρὰν παντὸς εἰδους ἀκρότητος θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποδεχθῇ κατ' ἀρχὴν τὸ Νομοσχέδιον, καὶ δὴ καὶ τὰ ἄρθρα μόνον ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπαναλαμβάνουν τὸν ἰσχύοντα Ποινικὸν Κώδικα καὶ τὰ ὁποῖα, ἔχοντα ὡς ἀφετηρίαν τὸ θρησκευτικὸν κοινωνικὸν συναίσθημα καὶ τὴν περὶ ἠθικῆς ἀντίληψιν τοῦ ὀρθοδόξου Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, καλύπτουν πάσας τὰς περιπτώσεις, ἐκτὸς ἐκείνων τῶν ἐλάχιστων, τὰς ὁποίας ἐπιβάλλουν ἀποκλει-

στικῶς καὶ μόνον λόγοι καθαροῦς κοινωνικοοικονομικοί.

Ἡ Ὀρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία πάντοτε, ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς φιλανθρωπίας αὐτῆς, συνεχῶρει καὶ ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ συγχωρῇ τὴν ἀμβλώσιν ἐκείνην, ἡ ὁποία γίνεται λόγω κακῆς κυήσεως ἢ δυστοκιῶν ὑγείας καὶ σωτηρίας τῆς μητέρας¹⁸⁷, ὡς καὶ δι' ὠρισμένους εἰδικούς ἐτέρους λόγους περὶ τῶν ὁποίων ἐγένετο λόγος εὐθὺς ἀνωτέρω, χωρὶς βεβαίως τοῦτο ποσῶς νὰ σημαίνει κατάργησιν τοῦ γενικοῦ κανόνος ὁ ὁποῖος ἐπιτάσσει ἀπόλυτον ἰσότητα εἰς τὸ θέμα τῆς προστασίας τῆς ζωῆς τοῦ ἀγεννήτου παιδιοῦ καὶ τῆς μητέρας¹⁸⁸. Βεβαίως καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας πρόκειται περὶ ἐνὸς καθαροῦ φόνου, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν θανάτου ἐπισυμβάντος κατὰ τὴν ὥραν αὐτοαμύνης, ψυχικοῦ ἀναβρασμοῦ, ἀμυντικοῦ πολέμου κ.λπ.¹⁸⁹. Ὁν τρόπον εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς αὐτοαμύνης, οὕτως ἀκριβῶς καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς ταύτας περιπτώσεις τῆς ἀμβλώσεως πρόκειται περὶ ἐνὸς καθαροῦ ἀσφαλοῦς φόνου, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐπιτελεῖται διὰ λόγους ἀνωτέρας καὶ μόνον βίας. Εἰς τὴν κυριολεξίαν πρόκειται περὶ ἐνὸς ἀ ν α γ κ α λ ο υ κ α κ ο ῦ, ἡ δὲ πρᾶξις ὅσαυτὸς ἐλαφρυντικὰ καὶ ἐὰν ἔχη οὐδέποτε δύναται νὰ ἀποχαρακτηρισθῇ καὶ οὐδέποτε θὰ παύσῃ νὰ ἀποτελῇ πραγματικὸν φόνον καὶ εἰς τὰς ἀνωτέρω μνημονευθεῖσας περιπτώσεις. Διὸ καὶ ἀπώτερος σκοπὸς τῆς Ἐκκλησίας δὲν εἶναι καὶ δὲν θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῶς καὶ μόνον ὁ περιορισμὸς τῶν φόνων κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν πολέμων, ἀλλὰ τοῦναντίον ὁ περιορισμὸς αὐτῶν τούτων τῶν πολέμων. Περιττὸν νὰ λεχθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἡ Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀποχαρακτη-

187. Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν εὐρύτεραν αὐτὴν ἀντίληψιν καὶ κατανόησιν τοῦ προβλήματος τῶν ἐκτρώσεων ἐκ μέρους τῆς Ὀρθόδοξου ἡμῶν Ἐκκλησίας, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία εἶναι πολὺ αὐστηρὰ εἰς τὸ θέμα τοῦτο καὶ ἀπαγορεύει καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν διὰ καθαρῶς θεραπευτικούς λόγους γενομένην ἐκτρωσιν. Οὕτως, ἐπὶ παραδειγματι, ὁ Πάπας Παῦλος ΣΤ' ἐν τῇ Ἐγκυκλίῳ «*Humanae Vitae*» καταδικάζει «*directly willed and procured abortion, even if for therapeutic reasons*». Ἴδὲ A. A. S., τ. LX, 1968; σ. 490. Περὶ τῆς ἐπισήμου διδασκαλίας τῆς Ρ/κῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἰδὲ ὡσαύτως τὰς θέσεις τοῦ Πάπα Πίου ΙΒ' (A.A.S., τ. XLIII, 1951, σ. 857).

188. Εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ἡ Θεολογία τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ὁμιλεῖ περὶ ἀμέσου (direct) καὶ ἐμμέσου ἐκτρώσεως (indirect abortion). Ἀνάλυσιν τῆς διακρίσεως ταύτης μεταξὺ τῶν πολλῶν ἄλλων ἰδὲ P. RAMSEY, *The Morality of Abortion*, ἐν Ed. Batchelor J., *Abortion. The Moral Issues*, σσ. 82-91.

189. Εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς αὐτοαμύνης πρόκειται, ἀληθῶς εἰπεῖν, περὶ μιᾶς πράξεως «*designed and intended solely to achieve some other purpose(s) even though death is foreseen as a concomitant effect. Death therefore is not positively willed, but is reluctantly permitted as an unavoidable by-product*». (R. A. McCORMICK, *Morality of War*, ἐν *New Catholic Encyclopedia*, New York, 1967, τ. XIV, σ. 805. Περὶ τοῦ ἰδίου θέματος ἰδὲ ὡσαύτως J. BENNETT, *Whatever the Consequences*, ἐν *Analysis*, January 1966, σσ. 83-102).

ρίζει τὴν παράβασιν αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν, διὸ καὶ τιμωρεῖ αὐτὴν πάντοτε ὡς πρᾶξιν γενομένην, τ.ἔ. ὡς ἐγκλημα. Οὐ μὴν ἀλλὰ συγχωρεῖ τὸν διαπράξαντα τὴν παράνομον ταύτην πρᾶξιν ἄνθρωπον μόνον ὅταν καὶ ἐφ' ὅσον οὗτος μετανοήσῃ εὐλικρινῶς καὶ ζητήσῃ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ θέλησις (*voluntas Dei propria*) οὐδεμίαν ἀπολύτως σχέσιν ἔχει μὲ τὴν λόγῳ τῆς ἀμαρτίας τοῦ ἀνθρώπου ἀναστάτων τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸναντίον μὲ τὴν σωτήριον καὶ ἀγαθὴν αὐτοῦ πορείαν (πρβλ. Ρωμ., 8,28).

Τὸ ἴδιον ἀκριβῶς ἰσχύει καὶ διὰ τὴν εἰδικὴν περίπτωσιν τῆς ἀμβλώσεως. Ὁ ἱατρὸς εὐρίσκεται εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν πρὸ τοῦ δραματικοῦ διλήμματος: ἢ νὰ σωθῇ ἡ μητέρα, ἢ νὰ ἀποθάνῃ αὐτὴ καὶ νὰ σωθῇ ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας αὐτῆς, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς τὴν ὁδὸν τῆς γεύσεως τῆς ζωῆς καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ὅτι ἀποτελεῖ φορτίον καὶ οὐδεμίαν παραγωγικὴν ἀξίαν ἔχει. Ἀληθῶς εἰπεῖν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην πρόκειται περὶ ἐνὸς ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῆς ζωῆς τῆς μητέρας καὶ ἐκείνης τοῦ ἐμβρύου, ὁ ὁποῖος, ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει, δὲν ρυθμίζεται ὑπὸ τοῦ νόμου, διότι ὡς γνωστὸν τόσον οἱ νόμοι ὅσον καὶ αἱ διάφοροι νομικαὶ διαδικασίαι οὐδέποτε κατ' οὐσίαν εἶναι τέλειοι. Ὡσαύτως πρόκειται περὶ ἐκλογῆς μεταξὺ μιᾶς πραγματικῆς καὶ μιᾶς δυνητικῆς (*potential*) ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Δεδομένου ὅμως ὅτι ὑφίστανται πολλοὶ καὶ διάφοροι ἀστάθμητοι ἐν πολλοῖς παράγοντες καὶ δὲν γνωρίζομεν ποία θὰ εἶναι ἡ φυσιολογικὴ ἐξέλιξις τοῦ παιδιοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ γεννηθῇ, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον τοῦτο θὰ ἐπιζήσῃ διὰ νὰ ἐνηλικιωθῇ, διότι εἰς τὸν τραχὺν δρόμον τῆς ζωῆς ὑπάρχει πάντοτε ὁ ἄγνωστος παράγων Χ τοῦ αἰφνιδίου θανάτου, ἢ γενικώτερον οἱ ἄγνωστοι παράγοντες, οἱ ὁποῖοι τελεσιδίκως θὰ συντελέσουν εἰς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν καὶ ἐνηλικίωσιν τοῦ παιδιοῦ, προτιμῶμεν ἀντ' αὐτῆς (τῆς ζωῆς τοῦ παιδιοῦ) τὴν διάσωσιν τῆς ζωῆς τῆς μητέρας, ἐπειδὴ αὕτη ἐπέρασεν ἤδη τὸ στάδιον τῶν παιδικῶν ἰσίων, αἱ ὁποῖαι συντελοῦν εἰς τὴν ἀύξισιν τῆς παιδικῆς θνησιμότητος, καὶ εὐρίσκεται ἤδη εἰς τὸ στάδιον τῆς ὀλοκληρώσεως, ὠριμάσεως καὶ τῆς προσφορᾶς, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς ἀνεκτιμήτου προσφορᾶς εἰς τὴν διαιώνισιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ὡς καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν αὐτῆς. Περιττὸν νὰ λεχθῇ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ λύσις αὕτη εἶναι λ ὄ σ ι ε ς ἔ σ χ ά τ η ς ἀ ν ά γ κ η ς, ἡ ὁποία δύναται νὰ δοθῇ εἰς τὸ δημιουργηθὲν δίλημμα¹⁹⁰. Ἐννοεῖται ὅτι πρὸ αὐτῆς τῆς ἐσχάτης

190. Τὸ τραγικὸν τοῦτο δίλημμα καὶ τὰς τεραστίας αὐτοῦ διαστάσεις καὶ συνεπείας ἀναλύων εἰς βάθος καὶ πλάτος ὁ J. Fuchs, ἐπιλέγει ὅτι «the difficulty of a conflict of rights can easily be solved if one understands that there are no heterogeneous orders and demands of the natural law placed side by side without any relation to one another. There exists indeed an order of goods and values, of commands and demands through the very nature of things, so that there can be no true conflict of rights but at most an apparent conflict. The two obligations concerning a pathological birth, to preserve the life of the mother and not to kill the child, only seem to contradict one ano-

λύσεως ὁ ἰατρός ἀσφαλῶς ὀφείλει νὰ πράξῃ τὸ πᾶν προκειμένου νὰ σώσῃ και τὴν ζωὴν τῆς μητέρας και τοῦ παιδιοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ δικαιώματα δὲν εἶναι και εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν πρέπει νὰ εἶναι κατώτερα ἐκείνων τῆς μητέρας. Διὰ τὴν λύσιν ἀνάγκης τὸ πράσινον φῶς θὰ τὸ δώσουν οἱ γονεῖς τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ συμφῶν οὔ, ἰδιαίτερος δὲ ἡ μητέρα εἶναι ἐκείνη, ἡ ὁποία εὐρισκομένη εἰς τὸ πλέον δραματικὸν δίλημμα τῆς ζωῆς της καλεῖται ὡς ἐλευθέρᾳ προσωπικότης νὰ σκεφθῇ ὠρίμως και νὰ ἀποφασίσῃ ἡ ἴδια τελικῶς ὑπὲρ τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἑτέρας λύσεως¹⁹¹. Εἶναι περιττὸν νὰ ὑπογραμμισθῇ ἐνταῦθα τὸ γεγονός καθ' ὃ καὲν θὰ ἐγίνετο μία ἀποδεκτὴ ἀρχὴ τῆς διδασκαλίας τῆς ἠθικῆς ὅσον ἀφορᾷ τὴν μητρότητα νὰ ἐπιτρέπηται εἰς τὴν μητέρα, τῆς ὁποίας ἡ ζωὴ τίθεται ἐν κινδύνῳ, ἀπλῶς νὰ θυσιάσῃ τὴν ζωὴν τοῦ παιδιοῦ της προκειμένου νὰ διασώσῃ τὴν ἰδικήν της, τότε ἡ μητρότης δὲν θὰ ἐσήμαινε πλέον ἀπόλυτον ἀφιέρωσιν δι' ἕκαστον παιδίον¹⁹². Ὡσαύτως δεόν νὰ λεχθῇ και τοῦτο, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ, ἦτοι ἡ διάσωσις τῆς ζωῆς τῆς μητέρας εἰς βάρους τοῦ ἀγεννήτου παιδιοῦ δὲν παύει ν' ἀποτελῇ εἰς τὴν κυριολεξίαν φόνον ἀθῶας και ἀνυπερασπίστου ἀνθρωπίνης ζωῆς, οὐ μὴν ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἐνὸς ἐμμέσου και οὐχὶ ἀμέσου φόνου.

(*Συνεχίζεται*)

ther. There is in fact no commandment to save the mother at all costs. There is only an obligation to save her in a morally permissible way, and such a way is not envisaged in stating this given situation, Consequently only one obligation remains: to save the mother without attempting to kill the child» (J. FUCHS, Natural Law, μετάφρασις H. Reckter and J. A. Dowling, New York, 1965, σ. 131). Ἴδὲ ὡσαύτως J. F. DEDEK, Human Life. Some Moral Issues, New York 1972.

191. Περὶ τῶν περιπτώσεων τῶν ἐπιτρεπουσῶν τὴν ἔκτρωσιν διὰ λόγους ἀνωτέρας βίας πρὸς διάσωσιν τῆς ζωῆς τῆς μητέρας, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἰδὲ A. BOUSCAREN, Ethics of Ectopic Operations, 2 ἔκδοσις, Bruce 1943, σσ. 1 ἐξ. G. KELLY, Medico-Moral Problems (St. Louis: The Catholic Hospital Association, 1958), σσ. 1 ἐξ. J. FARRAHER, Notes on Moral Theology, ἐν Theological Studies, τ. XXII, 1961, σσ. 622 ἐξ. J. J. LYNCH, Ectopic Pregnancy. A Theological Review, ἐν Theological Studies, τ. XXVIII, 1961, σσ. 12 ἐξ. Ed. POUSETT, Être humain déjà, ἐν Études, 1970, σσ. 512-513. R. TROISFONTAINES, Faut-il légaliser l'avortement?, ἐν Nouvelle Revue Théologique, τ. CIII, 1971, σ. 491. G. G. GRISEZ, Abortion: The Myths, the Realities and the Arguments, New York, 1970, σσ. 333-346. R. A. McCORMICK, Ambiguity in Moral Choice, Milwaukee, 1973. Τοῦ ἰδίου Notes on Moral Theology, ἐν Theological Studies, τ. XXXII, 1971, σσ. 80-97. H. THIELICKE, The Interruption of Pregnancy (Problem of Artificial Abortion), ἐν Ed. Batchelor, Abortion ..., σσ. 129-135. Τοῦ ἰδίου, The Conflict between Life and Life, ἐν Theological Ethics, by W. H. LAZARETH, Philadelphia 1969, τ. II, 1, 739 ἐξ.

192. B. HAERING, The Law of Christ, Westminster 1966, τ. III, 209.